

ENEMMÄN ROHKEUTTA, ZERO PELKOA

MITEN LUODAAN TURVALLINEN RYHMÄ KÄYTÄNNÖSSÄ

Kivilahti Mika, Kujala Tuukka & Mäkelä Antti
Opinnäytetyö, kevät 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak itä
Pieksämäki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK)
+ kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kivilahti, Mika; Kujala, Tuukka & Mäkelä Antti. Enemmän rohkeutta, zero pelkoa. Miten luodaan turvallinen ryhmä käytännössä. Pieksämäki kevät 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak itä Pieksämäki, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän kelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa keväällä 2011 ryhmäytyspäivä Keuruun tuleville seitsemäsluokkalaisille. Päivä toteutettiin yhteistyössä Keuruun seurakunnan, kaupungin ja paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa. Opinnäytetyössä keskityttiin ennen kaikkea myös siihen, miten tukioppilaiden rooli otetaan parhaalla mahdollisella tavalla huomioon päivässä. Tämän takia ennen ryhmäytyspäivää pidettiin kaksi perehdytyskertaa Keuruun ylä-asteen tukioppilaille.

Ala-asteelta siirtyminen ylä-asteelle on varhaisnuorelle suuri muutos elämässä. Kyseistä siirtymää on tuettava, jotta nuoren henkinen kasvu kehittyisi normaalilla tapaa, ja jokainen kokisi uuden ryhmän turvalliseksi. Ihminen, joka saa kasvaa turvallisessa ryhmässä, oppii selviytymään paremmin tulevaisuuden elämän eri tilanteissa. Ryhmäytyspäivä ryhmäyttää nuoria mm. toiminnallisten rastien avulla. Rastien avulla pyrittiin luomaan vahva luottamusside ja tukirengas omaan luokkaan. Ryhmäytyspäivällä pyrittiin ennaltaehkäisemään koulukiusaamista ja syrjintää. Ryhmäytyspäivä on tärkeä seurakunnan näkökulmasta, koska useimmat seurakunnat eivät järjestä mitään muuta toimintaa seitsemäsluokkalaisille.

Opinnäytetyössä puretaan kummatkin perehdytyspäivät sekä itse ryhmäytyspäivä. Myös kerätyt palautteet käydään läpi ja analysoidaan. Päivän tapahtumat käydään läpi Ryhmäytyspäivä aamusta iltaan osiossa. Opinnäytetyön lopuksi pohditaan miten tavoitteisiin on päästy. Tukioppilaiden perehdytys ei onnistunut suunnitellulla tavalla, mutta itse ryhmäytyspäivä oli onnistunut. Tukioppilaat pitivät päivästä ja roolistaan, vaikka perehdytys jäi monen tukioppilaan kohdalta vaillinaiseksi.

Asiasanat: Ryhmäytys, ryhmäyttäminen, osallisuus, sosiaaliset taidot, seitsemäsluokat, siirtymä, tukioppilas, turvallinen ryhmä, yhteisöllisyys, seurakunta, ylä-aste, vuorovaikutus.

ABSTRACT

The primary objective for this thesis work was to carry through a grouping day for the future 7th graders in Keuruu in the spring of 2011. The day was carried out together with the congregation and the city of Keuruu and the local 4H-organisation. This thesis work is also concentrated particularly on what is the best way to foresee the role of the tutors during the day. This was the reason to arrange two introduction classes for the tutors of Keuruu middle school.

Changing from elementary school to middle school is a big change to an adolescent. This transition must be supported so the mental and intellectual growth would develop in a normal way and everyone could feel safe in the new group. A person who is able to grow in a safe group will learn how to survive better in various situations in life. Among other things the grouping day is grouping the youth with (waypoints) that contain different activities. These (waypoints) are helping to create a strong connection and bond to each class. The grouping day is used to prevent bullying and discrimination. The day is also important from the congregations' point of view because most of the congregations do not arrange any other activity for the 7th graders.

The thesis work takes apart both of the introduction days and the grouping day itself. Also the feedback that was collected will be run through and analyzed. The events of the day will be looked through in the "Ryhmytyspäivä aamusta iltaan" section. In the end we ponder on how we achieved our goals. The introduction did not succeed as it was planned but the grouping itself was a success. The tutors liked the day and their role although the introduction was insufficient for some of the tutors.

grouping, participation, social skills, social foundation, peer group, sense of community, interaction, 7th graders, tutor, safe group, congregation, middle school

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 KOHDERYHMÄ.....	4
2.1 Murrosikä.....	4
2.2 Elämäntilanne	5
3 YHDESSÄ YLÄKOULUUN	5
3.1 Siirtymän tukeminen ja turvallinen ryhmä	6
3.2 Ryhmään kuulumisen merkitys	7
3.3 Kiusaamisen vaikutukset	9
4 VUOROVAIKUTUS	10
4.1 Erimielisyyksien näyttäminen	11
4.2 Palautteen käyttäminen.....	12
5 SEURAKUNTA SEISKALAISILLE	12
5.1 Koulu ja seurakunta	14
5.2 Seurakunta kasvatuksessa.....	16
6 TUKIOPPILAAT APUNA	17
6.1 Tukioppilas	19
6.1.1 Tukioppilaiden ohjaaja	19
6.2 Tukioppilaan hyödyt ja haitat	20
7 TAVOITTEENA TURVALLINEN RYHMÄ.....	23
7.1 Yhteistyön aloitus	23
7.2 Suunnitelma ja ongelmat	24
8 TUKIOPPILAIDEN PEREHDYTYS.....	25
8.1.1 Tuntemukset perehdytyksestä.....	27
8.1.2 Palaute perehdytyksestä	27
8.2 Toukokuun perehdytys	29
8.2.1 Tuntemukset perehdytyksestä.....	31
9 RYHMÄYTYSPÄIVÄ AAMUSTA ILTAAN.....	31
9.1 Valmistautuminen.....	31
9.2 Ryhmäytyspäivä	32
9.2.1 Rastit	34
9.3 Mitä tehdä toisin	37

10 RYHMÄYTYSPÄIVÄ TUKIOPPILAIEN NÄKÖKULMASTA	37
11 PALAUTE	38
11.1 Tukioppilaiden palaute	38
12.1 Ryhmäytettävien palaute	40
11.3 Toimijoiden palaute	42
12 PHDINTA	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli toteuttaa ryhmäytyspäivä Keuruun seurakunnan ja kaupungin pyynnöstä. Toiminnan kohteena olivat kuudesluokkalaiset varhaisnuoret, jotka ovat siirtymässä seitsemännelle luokalle. Opinnäytetyö on toiminnallinen, mutta painotamme myös kehitystä. Emme siis tyytyneet perinteikkääseen kaavaan, vaan halusimme tehdä jo valmiiksi toimivasta konseptista vieläkin paremman. Päätimme hyödyntää tukioppilaita ryhmäytyspäivässä paremmin. Tukioppilaat ovat olleet aikaisemminkin mukana ryhmäytyspäivässä, mutta heille ei ole saatu kehitettyä sopivaa toimintaa päivään. Yksi ongelmista on ollut se, että kaikilla toimijoilla ei ole ollut mahdollisuutta keskustella tai edes tavata tukioppilaita, joten on ollut vaikeaa antaa suurta roolia tukioppilaille. Tukioppilaiden kanssa toimiminen oli ryhmällemme uusi kokemus. Vaikka tilanne oli ennen kokematon siihen oli helppo lähteä, koska tukioppilasikäisten eli 13-15-vuotiaiden nuorten kanssa olemme toimineet paljon.

Aiheemme on hyödyllinen, koska yhteistyökumppanimme toivoivat uudistamista ja uusia toteutustapoja ryhmäytyspäivään. Perehdytimme tukioppilaita aikaisempaa enemmän ja otimme ryhmäytyspäivään mukaan ohjelmapalvelu Willin, joka toi päivään kaksi elämyksellistä rastia. Opinnäytetyö aiheemme on myös hyödyksi meille itsellemme, koska opiskelemme myös kirkon nuorisotyöntekijöiksi. Näin ollen oli ensiarvoisen tärkeää, että opinnäytetyötä tehdään yhdessä seurakunnan kanssa. Olemme edelleen opiskelijoita, mutta saamme paljon vastuuta. Kohtaamme oikeat nuoret, oikeassa ympäristössä joten epäonnistumiseen ei ole varaa. Työmme on ollut vaikeaa ja vaivalloista alusta alkaen, silti jaksamme toivoa.

Työmme rakentuu siten, että ensin käymme läpi teoriaa. Tässä osuudessa käsittelemme kuudesluokkalaista ja tämän olemusta ja ympäristöä. Sen jälkeen on vuorossa ryhmän ja ryhmäyttämisen teoreettista läpikäymistä. Lisäksi tukioppilaiden toiminnan tukemisen pohjana on teoreettisia lähteitä, joita olemme käyttäneet perehdytystä suunnitellessamme. Tämän jälkeen käymme läpi mitä koko prosessi piti käytännössä sisältänsä ja lopussa puramme työn pohdinnan kautta.

2 KOHDERYHMÄ

Tässä kappaleessa käsittelemme meillä ryhmäytyspäivässä ollutta kohderyhmää eli kuudesluokkalaisia jotka ovat siirtymässä kohti yläastetta ja seitsemättä luokkaa. Käsittelemme hieman heidän kehitysvaihettaan, elämäntilannettaan ja koulun vaihdon nivelvaihetta heidän elämässään.

Kuudesluokkalaiset ovat juuri siinä vaiheessa kehitystään kun heillä on alkamassa puberteetti eli murrosikä, monilla tämän ikäisillä tytöillä puberteetti on jo alkanut. He ovat ohittaneet niin kutsutun latenssi-iän. Latenssi-iällä tarkoitetaan ikävuosia seitsemästä kahteentoista, jolloin lapsi jättää osittain taakseen satujen ja leikkien maailman, nyt tilalle on astunut realismi joka valmistaa lasta tulevaan puberteettiin (Sinkkonen 2010, 32.)

2.1 Murrosikä

Murrosiässä nuorella tapahtuu vartalossaan fyysisiä muutoksia, jotka vaikuttavat suuresti nuoren silloiseen elämäntilanteeseen. Murrosiässä nuorella on monia vaativia kehitystehtäviä, mikä voi johtaa siihen että nuori helposti menettää malttinsa, tämä johtaa voimakkaisiin tunnepurkauksiin sekä kontrollin menettämiseen. Nuorella on kaipuu latenssi-iän tyynä rauhaa, mutta kuitenkin samanaikaisesti haluaa olla riippumaton vanhempien huolenpidosta (Sinkkonen 2010, 40.) Murrosiän alkaminen voi vaihdella suuresti nuorten keskuudessa. Niillä henkilöillä joilla murrosikä alkaa varhain, ja niillä joilla huomattavasti myöhemmin voi olla jopa neljän vuoden ero kehityksessä. Tytöillä kehitys alkaa monesti paljon varhaisemmassa vaiheessa kuin pojilla. Monesti huomaa että kuudennella ja seitsemännellä luokalla on ulkoiselta olemukseltaan nuoria naisen alkuja ja pieniä poikia joilla ei ole vielä tietoaakaan murrosiästä (Sinkkonen 2010, 39.) Kuudesluokkalaiset ovat siis siinä vaiheessa elämänsä kehitystä että he ovat kulkemassa kohti aikuisuutta, he ovat todellakin vielä lapsia ja lapsen asemassa mutta kulkemassa kohti vastuullisempaa elämänvaihetta.

2.2 Elämäntilanne

Nuorelle on parhaimmassa tapauksessa kuudenteen luokkaan mennessä rakentunut varmasti jo vahva sosiaalinen kaveripiiri joka pitää yhtä tilanteessa kuin tilanteessa. Toinen sosiaalinen ympäristö mikä nuorella on, on oma perhe. Näistä kahdesta sosiaalisesta ympäristöstä pysyvämpi on perhe. Ala-asteaikainen kaveripiiri saattaa muuttua radikaalisti kun nuori siirtyy uuteen kouluun, vanha kaveripiiri saattaa erkaantua eri luokkiin tai jopa eri kouluihin. Ystävyys-suhteet ovat tässä vaiheessa elämää todella tärkeässä asemassa, joten uusien ystävien löytäminen uudessa koulussa on eriarvoisen tärkeää, jotta nuori kokee olevansa turvallisessa ympäristössä. Ystävyys-suhteessa molemmat tai kaikki osapuolet suojaavat toisiaan kiusatuksi tulemiselta (Ritokoski 2010, 61.) Tämän takia on hyvä että nuori löytää oman roolinsa ja paikkansa ystävyys-suhteessa, parhaimmassa tapauksessa koko luokka pystyy olemaan tällaisessa asemassa keskenään. On hyvin tärkeää että nuorelle saadaan sellainen olo että hän tulee hyväksytyksi omassa luokassaan. Sillä saadaan hänelle tunne että hänellä ei ole pelkoa siitä että hän joutuisi kiusatuksi. Sillä monella yläasteelle siirtyvällä nuorella on pelko siitä että voi joutua kiusatuksi joko omassa luokassa tai vanhempien luokkalaisten johdosta.

3 YHDESSÄ YLÄKOULUUN

Pidä selkä suorana ja marssi ylpeänä kohti tavoitteitasi ja unelmiasi, hartiat rentoina ja pää pystyssä (Greiven 2007, 71.)

Ala-asteelta siirtyminen ylä-asteelle on varhaisnuorelle suuri muutos elämässä. Hän tarvitsee ympärilleen tukiryhmän joka on tuttu ja turvallinen, koska yleensä yläkouluun siirryttäessä vanha luokka hajoaa eri ryhmiin tai kokonaan eri kouluihin, riippuen paikkakunnan koosta. Nuoren elämä muuttuu ylä-asteelle mentäessä lähes kokonaan. Nuori on tottunut siihen että hänellä on vain yksi opettaja joka pitää kaikki oppitunnit myös luokka on voinut pysyä lähes samana ainakin kuuden vuoden ajan, kaikki tämä tulee suurimmaksi osaksi muuttumaan yläasteelle mentäessä. Turvallisen ryhmän muodostamisessa auttaa ryhmäyttäminen, joka pyritään järjestämään jo ennen yläasteelle siirtymistä. Monet uudet ja ehkä hieman pelottavatkin asiat myllertävät nuoren ihmisen aivonystyröissä koska hän tulee kohtaamaan uusia asioita. Oppilailla on paljon ajatuksia uuteen kouluun siirtymisestä ja yleisesti ne liittyvät kolmeen eri asiaan: uusiin ja vanhoihin sosiaalisiin suhteisiin, uudessa koulussa työskentelyyn sekä mahdolliseen ympäristön muutokseen. Kaikki nuoren toiveet ja odotukset sekä toisaalta myös pelot kohdistuvat pitkälti näihin asioihin. (Nevalainen 2010, 82.)

3.1 Siirtymän tukeminen ja turvallinen ryhmä

Nuori joka on siirtymässä ala-asteelta ylä-asteelle ja jopa täysin uuteen kouluun ja ympäristöön tarvitsee tukea tässä tärkeässä ja elämää mullistavassa vaiheessa. Vanha kaveripiiri voi erkaantua toisistaan ja tilalle voi tulla uusia täysin tuntemattomia kasvoja, tässä vaiheessa nuori voi tuntea itsensä turvattomaksi vaikka onkin jo iso, mutta silti niin pieni. Turvallisuus on kaiken ydin isossa ryhmässä, mutta jos se menee liiallisuuksiin se voi olla myös haitaksi.

Turvallisuuden tunne voi olla olemassa riippumatta todellisen turvallisuuden olemassa olost. Ihminen voi kokea turvallisuuden tunnetta vaikka hän olisikin jollain tavoin uhattuna. Tämä tarkoittaa sitä että hän kokee yliturvallisuutta. Aliturvallisuutta

puolestaan on se kun ihminen tuntee turvattomuutta vaikka hän ei olisi lainkaan uhattuna (Aalto 2000, 15.)

Rohkeus ei ole sitä, ettei pelkäisi. Rohkeus on sitä, että toimii, vaikka pelkääkin. Pelko on tervettä (Greiven 2007, 29.)

Siirtymää pyritään tukemaan jo ennalta järjestämällä nuorille ryhmäytyspäivä jossa he pääsevät tutustumaan uusiin luokkatovereihin sekä uuteen luokanvalvojaan. Ryhmäytyspäivän tavoitteina ovat siis edellä mainittujen lisäksi, myönteisen ilmapiirin muodostuminen, ikäluokkaan tutustuminen ja syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden löytäminen. Ihminen tarvitsee ympärilleen turvallisia ryhmiä koska tällöin hän tulee omaksi itsekseen. Omana itsenään ihminen on tyytyväinen elämäänsä ja kykeneväinen selviytymään paremmin hankalista tilanteista. (Aalto 2000, 11.)

Ryppäästä ryhmäksi kirjassa Aalto toteaa miten melkein kaikki ihmiset kehittävät taustastaan riippuen erilaisia tapoja selviytyä erilaisista elämäntilanteista. Turvallisen ryhmän luominen on myös yksi edellä mainitun ryhmäytyksen pääasiallisista tavoitteista. Uudessa luokassa kaikki eivät todennäköisesti tunne toisiaan, eikä luottamuksen tunnetta toisiin ole, täten nuori voi tuntea olonsa turvattomaksi. Turvallisessa ryhmässä ihminen pääsee nostamaan esiin mahdollisesti kaikki hyvät puolensa ja pääsee jopa kehittämään niitä puolia itsessään mitä on pitänyt huonona tai ei ole osannut. Turvallisessa ryhmässä saa olla juuri sellainen kuin on, ei tarvitse esittää enempää kuin on. Ryhmä takaa sen että voimme uskaltaa kokeilla rajoja ja uusia ulottuvuuksia, sellaisia asioita joita emme välttämättä olleet edes uskaltaneet kuvitella. Täysin turvallisessa ryhmässä voimme uskaltaa avata itsestämme myös henkilökohtaisia jopa kipeitäkin asioita jotka vaivaavat. Turvallisessa ryhmässä oma rohkeus kasvaa ja vahvistuu. Tätä kautta huomaamme myös sen että alamme välittämään ja huomioimaan myös muiden ryhmäläisten parasta. (Aalto 2000, 16)

Ryhmäytyspäivässä käytettävien rastien avulla pyritään muodostamaan ryhmän sisälle vahva luottamuksen side ja tukirengas. Mikko Aalto toteaa kirjassaan sen miten turvallisuus ei ole pelkästään sitä, että pelkoa ja turvattomuutta aiheuttavat pelot ovat poissa vaan myös sitä, että henkilö tuntee itsensä hyväksytyksi (Aalto 2000, 15.) Tämä asia on hyvä huomioida suunnitellessa ohjelmaa ja rasteja. Ohjelman tekijöiden on

huomioitava miten päivän ohjelma tukee nuorta ja hänen ajatteluaan yläasteelle siirtymisessä.

3.2 Ryhmään kuulumisen merkitys

Johonkin kuuluminen on ihmiselle tärkeää, se antaa hänelle kokemuksen siitä että hän on tärkeä ja merkityksellinen. Vastaavasti ryhmän ulkopuolelle jääminen voi olla yksi kipeimmistä kokemuksista mitä voi kokea. Nuoret pitää saada ymmärtämään se, että kaikki ovat tasavertaisessa asemassa ja samalla viivalla olivat he sitten millaisia tahansa, koska ryhmään kuuluminen on yksi ihmisen perustarpeita ja ihminen kuitenkin toimii ja viestii ryhmässä lähes päivittäin. (kielikompassi.jyu.fi.)

Itsetunnon puuttuminen vaikuttaa vahvasti ihmisen mielenterveyteen, hyvinvointiin ja myös vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa. Ihmisen elämässä lähes kaikki asiat kytkeytyvät itsetuntoon, mikäli se ei ole päässyt kunnolla kehittymään ja kasvamaan on ihmisen elo todella vaikeaa ja sitä on todella vaikeaa korjata (Toivakka & Maasola 2011, 15.)

Tutkimusten ja sanakirjojen määritelmissä itsetuntoon liitetään muun muassa seuraavia käsitteitä: tyytyväisyys itse, itseluottamus, minäkäsitys, itsekunnioitus, itsearvostus, omanarvontunto ja itsevarmuus mutta myös itserakkaus, narsismi, ylpeys ja turhamaisuus. Hyvä itsetunto on kykyä luottaa itseemme, pitää itsestämme ja arvostaa itseämme (Toivakka & Maasola 2011, 15.)

Ihmiselle on siis tärkeää, että hän pääsee uuteen ryhmään sisälle ja tulee siinä hyväksytyksi sellaisena kuin on, ilman, että hänen tarvitsee esittää jotain mitä ei ole. Ihmisen tulee myös muistaa mistä hän tulee ja tätäkin kautta tuoda ryhmään uusia näkökulmia ja ulottuvuuksia, omista kokemuksistaan. On kuitenkin huomioitava myös se, että kaikki ryhmät eivät ole turvallisia vaikka kokisi niihin kuuluvansa. Tällaiset ryhmät käyttävät siinä olijoita usein jollain tapaa hyväkseen saadakseen itselleen parempia mahdollisuuksia ja etuuksia.

Kun ihminen kuuluu ryhmään, rakentuu hänen itsetuntonsa paremmin kuin ryhmään kuulumattoman. Juurikin koululuokassa itsetunnon merkitys korostuu ja on

ratkaisevassa asemassa ihmisen kehityksessä. Kun ihmisen itsetunto on kunnossa, hän kykenee ja uskaltaa asettaa itsensä ja kykynsä koetukselle. Jos on käynyt niin, että itsetunto on syystä tai toisesta jäänyt alhaalle, voivat ihmisen kyvyt valua hukkaan. Vaikka olisi lahjakaskin persoona, voivat hänen kykynsä jäädä piiloon jos ei ole kokenut itsetuntoa kohottavia asioita. (Kiianmaa & Trygg-Jouttijärvi 2001, 20.)

Tervepohjainen itsetunto on sitä että, tuntee itse olevansa hyvä ja hyväksytty. Se on oman elämänsä pitämistä arvokkaana, tärkeänä ja ainutkertaisena tapauksena. Hyvän itsetunnon kautta ihminen oppii arvostamaan myös muita ihmisiä (Toivakka & Maasola 2011, 15.) Ryhmään kuuluminen on todella tärkeä osa ihmisen elämää. Ryhmään kuuluminen tuo ihmisen elämään vireyttä ja iloa.

Sitoutuminen ryhmään, sen sääntöihin ja yhteiseen tavoitteeseen on oleellista. Kannustavan ilmapiirin ja hyvän ryhmähengen kautta arvostus itseä ja muita kohtaan vahvistuu ja ryhmätyöskentely tehostuu. Tällöin yhteiset tavoitteet on helpompi saavuttaa (Terve koululainen i.a.)

3.3 Kiusaamisen vaikutukset

Kiusaaminen on toistuvaa tai pidempiaikaista negatiivista toimintaa toista ihmistä tai ihmisjoukkoa kohtaan. Negatiivinen teko on toista ihmistä kohtaan tehty tahallinen vammojen ja epämiellyttävän olon tuottaminen tai sen yrittäminen. Tekoja voidaan tehdä sanoin, elein, syrjimällä tai fyysistä kontaktia käyttäen. (Hamarus 2006, 49.)

Kiusaaminen on aina ollut ja on edelleen yksi suurimmista tekijöistä lasten ja nuorten syrjäytymisessä. Pahimmassa tapauksessa itsetunnon säännöllinen murentaminen kiusaamalla johtaa vakaviin mielenterveysongelmiin. Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan kiusaamiseen tarvitaan ryhmää. Kiusaamisessa on mukana muutkin kuin kiusaaja ja kiusattava. Kiusaajalla voi olla mukanaan apuri, joka vahvistaa kiusaajan motivaatiota kiusata. Lisäksi kiusaamiseen liittyvät kaikki ne, jotka näkevät kun kiusaaminen tapahtuu, mutta eivät puutu siihen peläten joutuvansa itse kiusatuksi. Näin tehden sivustaseuraajat mahdollistavat ja huomaamattaan hyväksyvät kiusaamisen. Yhteenkuuluvuuden tunne samanikäisten kanssa on lapselle ja nuorelle tärkeää. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a.) Itsestä riippumaton irtaantuminen yhteisöstä

johtaa vääjäämättä kohti vuorovaikutustaitojen kuihtumista ja sisäänpäin kääntymistä, jolloin tulevaisuuden ihmissuhteiden luominen voi muodostua lähes mahdottomaksi tehtäväksi. Syrjimiseen voi olla lukuisia ulospäin näkyviä syitä, mutta enimmäkseen syyt löytyvät kiusaajasta itsestään. Paha olo ja ahdistuneisuus ovat yleistyneet nuorten keskuudessa ja usein kiusaajat kanavoivat olonsa purkamisen itseään ulkoisesti heikommin esiintyviin yksilöihin. Oman olon purkaminen kiusaamisen kautta harvoin hyödyttää kiusaajaa, mutta aiheuttaa ongelmia kiusatulle. Kiusaamiseen johtavia tilanteita pitää pyrkiä kaikin tavoin ehkäisemään jo ennalta.

Juuri yläasteelle siirryttäessä nuori voi kokea ryhmään kuulumattomuutta, mikäli uutta ryhmää ei ole kunnolla ryhmäytetty. Tähän kohtaan pyritään tuomaan ryhmäytyksellä muutos, pysyvä sellainen. Ryhmäytyksessä oppilaat eivät tee mitään toisiaan vastaan, kaikki tekevät yhdessä ja toista auttaen. Yhdessä tekeminen ja mielekkäiden asioiden kokeminen yhdessä vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentää riskiä siihen, että yksittäisiä oppilaita ruvettaisiin omassa ryhmässään kiusata. Ryhmäyttämisen ydinajatuksena on luoda turvallinen ryhmä, jossa jokainen voi olla oma itsensä.

4 VUOROVAIKUTUS

Edellä olemme puhuneet uuteen ryhmään siirtymisestä, ryhmään kuulumisen merkityksestä sekä turvallisesta ryhmästä. Nämä kolme asiaa nitoutuvat yhteen vuorovaikutuksella. Vuorovaikutus on asia jota ilman ei pysty rakentamaan kunnollista ja turvallista ryhmää. Ryhmänvetäjän ja ryhmän välillä täytyy olla vuorovaikutusta, se on yksi kaikkein tärkeimmistä tekijöistä mikä vaikuttaa ryhmän turvallisuuteen. On hyvä ottaa myös huomioon ryhmän sisäinen vuorovaikutus. Vuorovaikutustaidot kehittyvät ja kasvavat koko elämän ajan. (Aalto 2000, 27).

Jotta saadaan rakennettua turvallinen ryhmä, täytyy siinä olevien ihmisten kyetä vuorovaikutukseen. Ilman vuorovaikutusta ryhmän turvallisuuden rakentuminen voi hidastua. Vuorovaikutuksessa on kahdeksan tärkeää osa-aluetta. Vuorovaikutus itsen kanssa, eri mieltä olemisen taito, kyky helpottaa toisen pahaa oloa, oman pahan olon ilmaiseminen, oman virheen myöntäminen, korjaavan palautteen antaminen, korjaavan palautteen vastaanottaminen sekä myönteisen palautteen antaminen ja vastaanottaminen. (Aalto 2000, 26.)

Vuorovaikutustaidot on syytä hallita ja yksi tapa olla vuorovaikutuksessa on olla sitä oman itsensä kanssa, se on yksi tärkeimmistä vuorovaikutustaidoista ja kaikkien vuorovaikutustaitojen perusta. Ihminen tarvitsee ympärilleen toisia ihmisiä joiden kanssa ylläpitää keskustelua omien tarpeiden ja mielipiteiden sekä myös niin sanotusti oman pimeän puolen eli persoonan eri ulottuvuuksien kanssa (Aalto 2000, 26.) Kun on oppinut olemaan vuorovaikutuksessa itsensä kanssa, tulee seuraavaksi osata olla myös eri mieltä. Eri mieltä oleminen nostattaa usein suuria tunteita ihmisten keskuudessa, sen takia erimielisyydet ajavat ihmiset tilanteeseen jossa jokainen yrittää voittaa toinen toisensa paremmalla argumentoinnilla. Helpoimmin tällaisesta tilanteesta selviäisi jos osaisimme kuunnella mitä toinen ihminen todellisuudessa ajattelee ja miksi hän ajattelee juuri niin. Tällä tavoin olisimme paljon hedelmällisemmän ja antoisamman keskustelun parissa (Aalto 2000, 26.)

4.1 Erimielisyyksien näyttäminen

Kun ollaan eri mieltä, tapahtuu usein myös se, että ilmenee pahaa oloa. Millaista elämä olisikaan jos voisimme poistaa toisen pahan olon, vaikka vain sormia napsauttamalla. Usein käy kuitenkin niin, että lisäämme toisen ärtymystä omilla teoillamme. Tarkoituksena olisi kuitenkin saada toinen henkilö ymmärtämään, että tajuamme hänen pahaa oloaan, ja sen että kykenemme olemaan tukena pahan olon syyn poistamiseen. Tärkeää on myös osata ottaa osaa toisen hyvään oloon. Se voikin olla sitten monin verroin vaikeampaa (Aalto 2000, 27.)

On myös hyvin tärkeää osata ilmaista ja näyttää oma paha olo. Tällä tavoin saamme toisen ihmisen ymmärtämään itseämme paremmin. Mutta usein teemme sen virheen että vain haukumme toista, tällainen tapa yleensä vain pahentaa tilannetta. Oma hyvää oloa on paljon helpompi ilmaista, koska se harvemmin tuottaa pahaa mieltä toisille kanssa eläjille (Aalto 2000, 27.)

Meissä ihmisissä on usein sellainen piirre että luulemme olevamme aina oikeassa, jos kuitenkin olemme väärässä, emme kuitenkaan halua tunnustaa sitä vaan, pysymme mielipiteessämme vaikka tiedämme sen vääräksi. Parempi olisi osata myöntää omat virheet, useimmiten se koituu vain hyödyksi itselle sekä ryhmälle missä toimitaan (Aalto 2000, 27.)

Urhea on se, joka nielee ylpeytensä ja pyytää anteeksi tuskallisen väärinkäsityksen jälkeen (Greiven 2007, 44.)

4.2 Palautteen käyttäminen

Korjaavan palautteen antajan täytyy olla todella tarkka palautteen antamisessa. Useimmiten käy niin että palautteen saaja ymmärtää saadun kritiikin väärin. Tästä syystä hän saattaa masentua ja katkeroitua. Joskus käy myös niin että korjaavaa palautetta ei uskalleta antaa, siinä pelossa että se loukkaisi jotakuta ja tätä kautta kärsisivät myös ihmissuhteet ja mahdollisesti myös ryhmän toiminta. Korjaava palaute on kuitenkin tärkeä elementti kehittyvässä ryhmässä. Korjaavan palautteen ansiosta ryhmän sisäinen yhteistyö ja luottamus voi lisääntyä ja parantua (Aalto 2000, 27.)

Kun saamme korjaavaa palautetta, on reaktiomme usein suuttuminen ja voimakastahoinen puolustautuminen. Korjaava palaute liittyy usein heikkouksiimme tästä syystä se synnyttää meissä voimakkaita tunteita, tästä syystä emme näe tilannetta aina sellaisena kuin se oikeasti on. Meidän olisikin syytä oppia löytämään oikea tapa suhtautua korjaavaan palautteeseen (Aalto 2000, 27.) Meillä suomalaisilla on tapana että emme kehu toista hänen hyvästä työstään. Kehumista vältetään koska useimmat meistä on, kasvatettu niin ettei vaan ylpistyisi kehumisesta. On kuitenkin niin että ryhmä ei välttämättä toimi jos siinä ei osata antaa myönteistä palautetta, tämä voi johtaa siihen että kukaan ei viihdy ryhmän sisällä. Tätä kautta motivaatio voi laskea eikä ryhmä toimi oikein. Kannustavan palautteen antaminen kannattaa koska se vaikuttaa positiivisella tavalla ryhmän toimintaan (Aalto 2000, 27.)

5 SEURAKUNTA SEISKALAISILLE

Luterilaisissa seurakunnissa varhaisnuorisotyönä pidetään 7-14-vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä. Varhaisnuorisotyötä on joskus kutsuttu lapsi- ja nuorisotyön väliin jääväksi hämäräksi alueeksi. Työtä vaikeuttaa yleisesti se että kyseessä on laaja ikäjakama. 7-vuotiasta juuri koulunsa aloittanutta poikaa puhuttelee aivan erilainen toiminta kuin esimerkiksi 14-vuotiasta murrosikäistä tyttöä. Toiminnan täytyisi olla siis todella laajaa ja se vaatii työntekijöiltä todella laaja-alaista näkyä ja innostusta heidän työhönsä. (Jansa 2010, 266.) On tietysti ymmärrettävää että kaikissa seurakunnissa resurssit eivät riitä siihen että voitaisiin järjestää kaiken ikäisille lapsille ja nuorille toimintaa, tähän voivat vaikuttaa esimerkiksi tiukka rahallinen tilanne ja pienissä seurakunnissa pieni työntekijämäärä, esimerkiksi seurakunnissa joissa on vain yksi nuorisotyöntekijä, ei aika riitä välttämättä järjestää jokaiselle jotakin.

On valitettavaa huomata että vain harvat seurakunnat järjestävät toimintaa kuudennenkin luokan jälkeen, suurin toiminta seurakuntien lapsi ja nuorisotyössä kohdistuu ennen rippikoulua suurimmaksi osaksi vain 1-6 luokkalaisille. Kuudennen luokan jälkeen tulee taukoa nuoren seurakuntaelämään, mikä voi edistää nuoren erkaantumista seurakunnan toiminnasta.

Ainut kerta mahdollisesti missä seurakunta on mukana järjestämässä toimintaa, on ennen seitsemättä luokkaa järjestettävä ryhmäytys. Mutta on myös olemassa paikkakuntia joissa ryhmäytystä ei järjestetä ollenkaan. Seuraavan kerran kun seurakunta kutsuu taas nuoria koolle, on kyse rippikoulusta jolloin nuori on jo kahdeksannella luokalla. Tällöin nuori on jo vuoden ehtinyt olla pois seurakunnan toiminnasta ja on varmasti erkaantunut seurakuntaelämästä, jos hän ei ole itse aktiivisesti yrittänyt osallistua seurakunnan toimintaan.

Pietilä kirjoittaa kirjassa nollasta neljääntoista käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön kuinka seurakunta ei kohtaa kunnolla 12- 14 vuotiaita nuoria, perinteinen kerhotoiminta ei tunnu enää kiinnostavan. Varsinaisesti seurakunnat pyörittävät nuorten toimintaa vasta rippikoulun käyneille nuorille. Mikä olisi se oikea tapa kohdata nuoret ennen rippikouluikää? (Pietilä 1997, 170.) Yhtenä vaihtoehtona

voisi olla resurssien lisääminen nuorisotyöhön, mutta se voi olla vaikeaa tässä nykyisessä taloudellisessa tilanteessa. Olisi kuitenkin hyvä jos jokaiselle ikäryhmälle pystyttäisiin tarjoamaan jotakin.

Lähivuosien aikana on puhuttu paljon vieraantumisesta ja syrjäytymisestä. Nämä asiat tarkoittavat sitä että ihminen tuntee, ettei hallitse omaa elämäänsä. Yleensä syrjäytymisestä ja vieraantumisesta puhutaan nuortenaikuisten ja aikuisten kohdalla, mutta yhtä hyvin siitä voidaan puhua myös varhaisnuorten osalta. (Pietilä 1997, 177.) Tämä seikka pitää varsin hyvin paikkansa juuri seitsemäsluokkalaisten kohdalla joilla on suuri riski erkaantua seurakunnan toiminnan ulkopuolelle.

5.1 Koulu ja seurakunta

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan

"Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista." (Suomen evankelisluterilainen kirkko.)

Nämä kaikki asiat kuuluvat myös lujasti kristinuskoon. Ihminen on Jumalan kuva, lähimmäisenrakkaus ja ihmisen vastuu luomakunnasta ovat samoja asioita kirkon kannalta ilmaistuna (Suomen evankelisluterilainen kirkko.) Kun Koululla ja seurakunnalla on samat lähtökohdat ja arvopohjat on yhteistyön aloittaminen ja tekeminen helppoa. Seurakuntien ja koulujen välinen yhteistyö perustuu molemmin puolin yhteiselle kasvatustehtävälle. Kasvatustehtävän tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kehitystä, kasvua ja hyvää elämää (Suomen evankelisluterilainen seurakunta.) Kun seurakunta pääsee mukaan koulun toimintaan, on sen helpompi kohdata lapsia, nuoria ja eri ikäluokkia, varsinkin juuri seitsemäsluokkalaisia jotka jäävät usein seurakunnan toiminnassa hämärän peittoon. Yksi vaihtoehto millä kohdata seitsemäsluokkalaiset niin sanotulla välivuodellaan on kohdata heidät koulussa. Koulussa kohtaamista voi tapahtua monella tapaa, esimerkiksi järjestämällä kouluun koulupastorin vastaanoton, jossa seurakunnan työntekijä nuorisotyöntekijä tai pappi pitää vastaanottoa johon voi tulla puhumaan niitä näitä tai vaikkapa kuuntelemaan

kristillistä musiikkia. Koulupastori voi olla koulussa yksi niistä henkilöistä, jotka pitävät huolen siitä että kouluyhteisössä voidaan hyvin. Pääosin koulupastorin työ on siinä olla ennaltaehkäisevässä asemassa. Koulupastorin toimenkuvaan voi kuulua myös se että hän on esimerkiksi mukana välitunneilla, oppitunneilla ja vanhempainilloissa yms. (Suomen evankelisluterilainen seurakunta.)

Myös seurakunnan päivänavaukset ovat keino kohdata nuoria, mutta päivänavauksen yhteydessä kohtaaminen ei ole kuin lyhyt hetki. Koulujen kannattaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntää seurakunnasta löytyvää ammatillista osaamista. Koulut voivat esimerkiksi hyödyntää kirkon alan osaamista uskonnotuntien järjestämisessä. Monet koulut voisivatkin tätä kautta hyödyntää seurakunnan työntekijöitä, tarjoamalla uskonnonopetusvastuuta. (Rokka & Tommola 1999, 34.) Nuorisotyöntekijän tai papin luokse pyritään asettamaan usein matala kynnys saapua, jotta lähestyminen nuorta askarruttavissa asioissa olisi helpompaa. Nuoret pohtivat usein hyvinkin syvällisiä asioita, niitä kuitenkin usein jakamatta. Jakamattomana nämä ajatukset eivät edistä nuoren käsitystä itsestään ja ympäröivästä maailmasta ja se saattaa lisätä epävarmuutta eri asioihin, joita nuori elämässään kohtaa. Tällaiseen pohdiskeluun seurakunta tarjoaa oivaa keskusteluseuraa. Oleellista on kokonaisuuden, ihmisen minuuden ja keskuksen tukeminen, spiritualiteetin tukeminen. Tässä valossa usko ja sen harjoittaminen on ”hengen leikkiä”, jonka avulla pyritään käsittelemään perimmäisiä asioita ja tukemaan ihmisen varsinaista ja kokonaisvaltaista minuutta. (Halme 2010).

Kirkko on nykypäivänä edelleen merkityksellinen koulun kasvatustyössä. Se näkyy käytännössä koulun ja kirkon yhteistyönä uskontokasvatuksessa, vielä laajemmin se näkyy koulun ja paikallisen seurakunnan yhteistyönä. Tämä yhteistyö voi monin tavoin tukea kouluyhteisön toimintaa. Yhteistyössä seurakunnan kanssa koulu rakentaa yhteisöä muun muassa päivän avauksilla ja yhteisillä kokoontumisilla esimerkiksi jumalanpalveluksilla (Pihkala 2010, 94.)

seurakunnan yhteistyö on tiiveintä peruskoulujen ja lukioiden kanssa. Yhteistyö on hiljalleen myös vahvistumassa ammatillisten koulujen kanssa. Kirkon vuoden 2010 tilastoissa käy ilmi että melkein 60 prosenttia nuorisotyön oman toiminnan ulkopuolelle tekemistä töistä suuntautuu kouluihin (Suomen evankelisluterilainen seurakunta.) Koulun merkitys kristillisessä kasvatuksessa on siis edelleenkin hyvin suuressa ja

tärkeässä asemassa ja arvossa. Suomessa on ollut jo pitkään ajatus että uskontokasvatuksen vastuu kuuluu suurimmaksi osaksi koululle ja kirkolle, sen sijaan että se kuuluisi kotiin. Suurin osa väestöstä toivoo tämän kaltaista uskontokasvatusjärjestelmää. Uskontoon kuuluvat asiat, kuten hiljentyminen rukoileminen, laulaminen ja Raamatun tutkiminen jäävät nykypäivänä yhä enemmän kodin ulkopuolisen opetuksen varassa. (Pihkala 2010, 94.)

Tämä kuulostaa koulun ja kirkon kannalta hyvältä asialta, että uskontoa halutaan edelleen opettaa, eikä sitä pidetä huonona asiana. Kristillinen kasvatus vaikuttaa siihen, että ihmisestä kasvaa moraalinen olento. Kaikki ihmiset nähdään tasa-arvoisina, kaikki ovat erilaisia, mutta kuitenkin samanarvoisia. Kuulostaa kuitenkin hurjalta ajatella, että lapsen tai nuoren kotona ei uskon asioista haluttaisi puhua, vaikka usko ei ole vain ihmisen henkilökohtainen asia, vaan se on meidän asiamme, niin kuin Isä Meidän rukouksessa puhutaan meistä, ei minusta. Tämän yhteisöllisyyden pitäisi näkyä seurakunnan nuorisotyössä myös sitä kautta että kaikille ikäluokille myös seitsemäsluokkalaisille olisi tarjolla seurakunnassa mielekästä toimintaa ja tekemistä.

5.2 Seurakunta kasvatuksessa

Tasa-arvoisuutta ajavassa nykysysteemissä kritiikki näkyy erilaisissa asioissa entistä vahvemmin. Tulevat vanhemmat miettivät kuinka kasvattaa lapsi tällaisessa maailmassa, kuinka opettaa oikea ja väärä. Mielenpitoja on nykyään monia ja niistä jokainen valitsee itse minkä takana seisoo. On ilmiselvää, ettei lapsen ajatusten mukautumista vanhempien ajatusmalliin varhaisessa iässä voi mitenkään estää. Kasvatus on vanhempien arvomaailmasta lähtöisin olevaa perehdyttämistä, jokaisella ihmisellä on oikeus sellaiseen kasvatukseen, jossa saa käsityksen hyvästä, mutta samalla tarjotaan mahdollisuus tutustua eriäviin mielipiteisiin. (Muhonen & Tirri 2008, 63.) Kasvuympäristöön, sen kulttuuriin, perheen arvoihin ja niiden välittömiin ja välillisiin vaikutteisiin ei lapsi tai nuori itse voi vaikuttaa.

Kasvatuksen kysymyksissä seurakunta on valmis auttamaan kaikin keinoin. Varsinkin seurakunnan nuorisotyöntekijöillä on yleensä hyvä tietopohja nuorta askarruttaviin kysymyksiin nuoresta itsestään. Keskenäisyyden tunne tuo epävarmuutta nuoriin,

joilla saattaa olla vääristynyt käsitys siitä millainen tulisi tietyssä iässä olla. Kasvatuksessa tavoitteena on olla tukena lapselle monella tavalla. Persoonallisuudeltaan eheä ihminen muodostuu kun kaikki elämäalueet saadaan tasapainoon keskenään. Tällaisia ovat esimerkiksi spirituaalisuus, sosiaalisuus ja mentaalisuus. (Ubani 2010, 45).

Vastauksia ja tukea kasvuun, sekä kasvatukseen on seurakunnasta helppo antaa, mutta varsinaiseen uskoon kasvaminen on Suomen nuorisolla heikolla tasolla. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston tutkimuksen (Ketola, Niemelä, Palmu, Salomäki 2011) mukaan henkilökohtaisesti uskossa olevaksi itsensä ilmoitti 15-24-vuotiaiden ryhmässä vain 20-30 prosenttia kyselyyn vastanneista. Mielenkiintoista kuitenkin on, että vaikeina aikoina uskonnon harjoittaminen on niin nuorten kuin ikäihmistenkkin mielestä yhtä toimiva ratkaisu. Hyvinvointiyhteiskunta ei anna Jumalalle jalansijaa. Kun asiat ovat hyvin, usko on taustakohinaa kevätjuhlassa, mutta pahan paikan tullen se on kuitenkin turvana, kuten on saatu todistaa kuluneiden vuosien kouluampumatapauksissakin.

6 TUKIOPPILAAT APUNA

Ryhmäytyspäivän vetäminen saattaisi onnistua muutamallakin vetäjällä ja megafonilla, kunhan vetäjät omaavat vain suuren auktoriteetin ja johtavat ryhmäytettäviä jämäkillä toimilla. Se ei kuitenkaan ole ryhmäytymisen kannalta paras ratkaisu. Tarvitsemme aktiivisia tukioppilaita. Tukioppilaat ovat parhaillaan vetäjien ylimääräiset silmät ja korvat. Meidän on helpompi reagoida, jos ryhmissä näkyy esimerkiksi kiusaamista tai jollakulla on paha olla. Tukioppilaiden avulla saatamme saada tietoon jotain oleellista joka muutoin jäisi huomaamatta.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015 ja sen mietintö ovat olleet yhtenä perustana ajatuksellemme hyödyntää tukioppilaat entistä paremmin. Diakonia ja yhteiskunnallinen vastuu ovat osa kirkon perustehtävää ja ryhmäytyspäivässä ne ovat tavoitteitamme. Sen lisäksi että kirkon diakonia todistaa rakastavasta Jumalasta, se myös pyrkii kantamaan vastuun heikoimmassa asemassa olevista ja koko luomakunnan tulevaisuudesta. (Kirkkohallitus 2007, 40). Kirkon jäsenyydellä on suuri hengellinen merkitys. Kirkon jäsenet kuuluvat matkalla olevaan Jumalan kansaan, joka elää sanasta ja sakramenteista "Matkalla olevat" käsittää kaikenikäiset kirkon jäsenet ja juuri heidän kautta luodaan kaikelle toiminnalle merkitys. Jäsenyys alkaa kasteesta ja jatkuu tulevaan elämään asti. Kirkko haluaa pysyä jäsentemme rinnalla elämänkaaren eri vaiheissa (Kirkkohallitus 2007, 41).

Toimiva tukioppilaiden hyödyntäminen vaatii hyvää yhteistyötä koulun ja kirkon välillä. On tärkeää muistaa, että tukioppilaat ovat "koulun asialla". Tämä on hyvä muistaa siksikin, että monet tukioppilaista saattavat olla isosia ja vaikka he nyt tulevat ryhmäytyspäivään, johon myös seurakunnan nuorisotyöntekijä osallistuu, he eivät silti ole isosia. On tehtävä selkeä ero isosten ja tukioppilaiden välillä. Isoselta voidaan vaatia tai ainakin pyytää esimerkiksi pitämään hartaus tai rukoilemaan, mutta tukioppilaalta sitä ei voida. Ennen perehdytyspäivää, kiinnitimme huomiota kirkon ja koulun yhteistyön edellytyksiin. Painotimme perehdytystä suunnitellessamme sitä, että yleiskoulu on selvästi yhteiskunnan ylläpitämä ja kirkon uskonto kasvatuksesta erillinen kasvattaja. Tukioppilaissa saattaa siis olla kirkkoon kuulumattomia tai eri uskonnon edustajia. Hengellistä sisältöä ei perehdytykseen voi mahduttaa eikä hengellinen

kasvatus siis voi sisältyä kovin näkyvästi tavoitteisiimme. Yhteistyön onnistumiseen vaaditaan sitä että kumpikin osapuoli kunnioittaa toista ja perehtyy huolella toistensa periaatteisiin ja toimintatapoihin (Luukkonen 1997, 186).

Ryhmäytyspäivän hengellisyys on sanatonta, mutta se on silti läsnä. Kun kirkon nuorisotyöntekijä ottaa tukioppilaat aktiivisesti mukaan päivän toteutukseen, hänellä on oivallinen mahdollisuus kohdata sellaisia nuoria, joita kirkon toiminta ei ole koskettanut. Vaikka perehdytyspäiviin sekä ryhmäytyspäivään ei sisälly sanaa ja sakramentteja, mutta se ei tarkoita sitä etteikö myös kristillisiä tavoitteita pystyttäisi viemään eteenpäin Teemme seurakuntaan tulemisen kynnystä matalammaksi, kun työntekijät tulevat kasvoilta tutuiksi. Tarkoituksena on järjestää positiivinen ja osallistava muisto päivästä, joka saattaa herättää kiinnostusta myös niistä kirkon tapahtumista johon sanaa ja sakramentteja sisältyy. On tärkeää että kirkko lähestyy nuoria muillakin tavoin kuin isoskoulutuksella. Kirkko elää ja toimii jäsentensä kautta, joka alkaa kasteesta ja loppuu hautaan siunaamiseen.

6.1 Tukioppilas

Tukioppilastoiminta vaihtelee paljon eri koulujen välillä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto antaa toiminnalle suuntaviivoja, ohjausta ja koulutusta. Tukioppilastoiminnan keskeisiin perusteisiin sisältyy se, että toiminnassa näkyy MLL:n laatimat tukioppilastoiminnan arvot. Toiminnan pitää olla MLL:n tukioppilastoiminnalle asettamien tavoitteiden suuntaista. Lisäksi vaaditaan että toiminnassa tehdään yhteistyötä MLL:n piirin, paikallisyhdistyksen tai muun paikallisen toimijan kanssa. Jotta toiminta pysyy hyvänä, on tärkeää että toimintaa arvioidaan säännöllisesti. Arvioitaessa on tärkeää että kuulla tukioppilaiden lisäksi myös rehtoria, opettajia ja koulun muiden työntekijöiden mielipiteitä. Lisäksi toiminnan MLL on laatinut tukioppilastoiminnalle tarkat laatusuosituksen, joiden avulla jokainen koulu voi tarkastella omaa toimintaansa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2012.)

6.1.1 Tukioppilaiden ohjaaja

Toiminnan laatuun vaikuttaa myös se, että tukioppilaista vastaava henkilö on tehtävään pätevä ja saa toiminnan ylläpitämisestä korvauksen. Pätevyys ja sen ylläpitäminen haalitaan osallistumalla MLL:n järjestämiin koulutuksiin, ohjauspäiviin tai seminaareihin säännöllisin väliajoin. Jotta itse kouluttaminen sujuisi, olisi suotavaa että tukioppilasohjaaja hyödyntäisi työssä MLL:n tukioppilastoimintaan kehittämiä materiaaleja. Materiaalien toimivuutta ja kehittämisen takia kouluttajan täytyy myös olla tiiviisti yhteydessä Mannerheimin lastensuojeluliittoon ja muihin kouluttajiin, jotta toiminnasta saada entistä toimivampaa.

Itse koulutuksen toteutukseen MLL antaa siis materiaalia, ehdotuksia ja suosituksia. Ohjaajalta vaaditaan sitoutumista. Tärkeimpinä tehtävinä koulutuksen lisäksi on tukioppilaiden valitseminen. Tukioppilaskoulutuksen pituus vaihtelee, mutta ennen kaikkea toiminnan pitää olla säännöllistä ja hyvissä ajoin sovittua. Kouluttajan pitää olla hyvin tavoitettavissa ja hänen pitää olla myös yhteydessä tukioppilaisiin, jotta tiedonkulku toimisi hyvin. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012.)

On tärkeää että tukioppilastoiminnalle ja sen ylläpitämiselle varataan aikaa. Tukioppilastoimintaan on varattava riittävästi tilaa ja tarvikkeita. Jotta edellä mainitut asiat varmasti toteutuisivat, on tukioppilastoiminta lisättävä opetus- ja toimintasuunnitelmaan. Hyvään tukioppilastoimintaan auttaa myös se, että tukioppilaat tekevät yhteistyötä mahdollisen oppilaskunnan kanssa. Oppilaskunnan ja tukioppilaiden olisi tarpeellista tehdä selkeät linjaukset vastuualueistaan. Sekä tukioppilaiden että oppilaskunnan on myös huolehdittava siitä, että tiedottaminen toimii. Tukioppilaiden työ valuu hukkaan, jos koulun henkilökunta ja ennen kaikkea oppilaat tuntevat tukioppilaat. Tukioppilaiden pitäisi saada peruskoulutus toimintaansa, joka ei kuitenkaan käy rasitteeksi tai haitaksi koulun käynnille. Myöhemmin voidaan myös antaa jatkokoulutusta toiminnan kehittämiseen.

Itse toimintaan voidaan sisältää tukioppilaiden pitämiä tunteja kummiluokille. He voivat pitää myös aamunavauksia ja tietoiskuja sekä järjestää erilaisia tapahtumia. Tämän lisäksi tukioppilaiden pitää pyrkiä helpottamaan uusien seiskaluokkalaisten sopeutumista ylä-asteelle. Lisäksi tukioppilaiden tulee toimia kiusaamista ja oppilaiden

yksinäisyyttä vastaan. Tukioppilaan tulee olla esimerkki (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2012).

6.2 Tukioppilaan hyödyt ja haitat

Tukioppilaiden suuri etu on se, että he ovat lähes samalla aaltopituudella tulevien seiska luokkalaisten kanssa. Seiskaluokkalaisten myös lähtökohtaisesti kunnioittavat ja pitävät heitä esikuvinaan. Haittana pienellä ikäerolla taas saattaa olla auktoriteetti ongelmat. Rauhallisella tukioppilaalla tulee melko varmasti ongelmia ryhmäytettävien kanssa. Vilkas ja reipas tukioppilas taas saa porukan pysymään kurissa, mutta saattaa herkästi riitaantua ryhmäytettävien kanssa tai alkaa dominoimaan. Kaiken kaikkiaan voimme siis todeta että tukioppilaita ja ryhmäytettäviä ei voi jo turvallisuus syistä jättää pitkäksi aikaa ilman valvontaa. Aikuisia tarvitaan ryhmäytyspäivässä ja lopullista vastuuta ei voi tukioppilaille jättää. Mannerheimin lastensuojeluliiton sivuilla painotetaan sitä, että tukioppilaita on suositeltavaa käyttää ryhmäytyspäivässä mukana, mutta ryhmäytyspäivää ei voi jättää yksin tukioppilaiden harteille vaan mukaan olisi tarpeellista saada myös opettajia. Ryhmäytymisen kannalta on tärkeää, että myös opettajat tulevat tutuiksi (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2012).

Isona etuna tukioppilastoiminnalle löytyy siitä että tukioppilastoiminta ja sen hyödyntäminen ajavat ammattikasvatussihteeri Pekka Nummelan kiteyttämiä kirkon ja koulun kehitystavoitteita. Nummelan ensimmäinen kehittämistavoite on avoin ja tasavertainen yhteistyö. Tämä tarkoittaa ensinnäkin yhteistyötä opettajien ja nuorisotyöntekijöiden välillä, mutta myös yhteistyötä nuorisotyöntekijöiden ja oppilaiden välillä. Tämä on hyödyllistä, koska nuoret saattavat olla nuorisotyöntekijälle tuttuja jo entuudestaan, ja jos kasvot eivät vielä ole käyneet tutuiksi niin mahdollisesti seuraavana tai tulevina kesinä rippileirien myötä. Nummela peräänkuuluttaa myös kasvatuksellista ja sivistyksellistä arvojen esillä pitämistä sekä yhteistyön jatkuvuuden turvaaminen. Seurakunnan ja koulujen järjestämä ryhmäytyspäivä on erinomainen tapa turvata toimijoiden välinen yhteistyö ja se on tapahtuma, jolle on tarvetta vuosittain.

Ryhmäytyspäivä helpottaa kirkon ja nuorten välistä toimintaa, koska ryhmäytyspäivässä nuori voi huomata, että kirkko on osa yhteiskuntaa ja elämää. Se on enemmän kuin

pelkkä rippikoulu tai isokoulutus. Ryhmäytyspäivässä myös huolehditaan siitä että sekä koulun että seurakunnan intressit tulevat näkyville. Tämän toteuttaminen käytännössä ei loppujen lopuksi ole kovin vaikeaa koska intressit ovat samansuuntaiset. Ammattikasvatussihteeri Pekka Nummela KKK:sta on pohtinut paljon koulun ja kirkon välistä yhteistyötä. Yhteistyötä ja yhteisiä intressejä löytyy monelta saralta, esimerkiksi Nummela mainitsee teologisen, historiallisen, kasvatustieteellisen, pedagogisen, poliittisen, sosiologisen ja eettisyyden näkökulman. Kaikista edellä mainituista näkökulmista voidaan todeta että kirkolla jo koululla on erittäin paljon yhteisiä tavoitteita ja päämääriä. Esimerkiksi kasvatustieteellisesti kirkko ja koulu ovat opettavia ja kasvattavia yhteisöjä. Teologisesta näkökulmasta kasvatustieteet ovat yksi kirkon perustehtävistä. Nummela viittaa kasteopetukseen ja koulun eettinen oikeutus tehtäväänsä yhteiskunnallisena instituutiona perustuu kasvatustieteellisiin päämääriin ja sille annettuun kasvatustehtävään, joka on vanhempien kasvatusoikeus. Ennen kaikkea kirkkoa ja koulua yhdistää ihminen. Ihminen on se yhdistävä tekijä, jossa kirkko ja koulu kohtaavat toisensa kasvatuksen alueella. Tavoitteiden ja etujen tiedostaminen ja niiden esille tuominen voi antaa paljon hyvää kunnan ja seurakunnan alueelliseen vastuun kantamiseen ja sen kehittämiseen (Kiianmaa 2001, 86).

Tukioppilaiden roolia ryhmäytyspäivään lähdimme kartoittamaan siitä näkökulmasta mitä tukioppilailta yleisesti vaaditaan. Mannerheimin lastensuojeluliitto on linjannut arvot ja periaatteet tukioppilastoiminnalle. MLL on kuitenkin antanut kouluille mahdollisuuden soveltaa linjauksiaan ja siksi tukioppilastoiminta vaihtelee paljon kouluittain. Tukioppilastoiminnan tarkoituksena on kehittää nuoren vastuuntuntoa ja vaikuttamismahdollisuuksia kouluyhteisössä. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on tukea nuoria ”aikuistumisessa”. Tukioppilastoiminnalla pyritään lisäämään nuorten ja aikuisten välistä yhteistyötä. Hyvä tukioppilas on tavallinen yhdeksännellä tai kahdeksannella luokalla oleva nuori, jonka päätehtävä on koulun käyminen. Tukioppilalla ei tarvitse olla poikkeuksellinen hyvä koulussa tai suosittu. Tukioppilalta kuitenkin edellytetään luotettavuutta ja vastuuntuntoisuutta, sekä toimeliaisuutta ja sosiaalisuutta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2012.)

Mannerheimin lastensuojeluliiton linjauksista voimme ainakin ottaa huomioon sen, että tukioppilaat ovat ensisijaisesti kasvamassa ja oppimassa. Tukioppilastoiminnan myötä he saavat mahdollisesti ensimmäiset kokemukset johtajuudesta. Ensimmäisellä

perehdytys kerralla tammikuussa 14.1 perehdyimmekin johtamisen perusteisiin, ilmaisuun ja esiintymiseen. Samalla pyrimme arvioimaan nuorten valmiuksia toimia ryhmäytyspäivässä.

7 TAVOITTEENA TURVALLINEN RYHMÄ

Työmme tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa kaikin puolin alakoulusta yläkouluun siirtyviä luokkayhteisöjä palveleva ryhmähenkeä ja ryhmäluottamusta lisäävä päivä. Oppilaiden toisiinsa tutustuttaminen ja syrjäytymisen riskin ehkäiseminen ovat ryhmäytyksessä keskeisiä elementtejä. Rakensimme ryhmäytyspäivän toiminnallisten menetelmien ympärille. Suurin osa ryhmäytyspäivästä keskitettiinkin tarkoituksella rastitoimintaan, jossa yhdessä tekeminen, onnistuminen ja epäonnistuminen oli mahdollista kokea turvallisessa ympäristössä. Halusimme antaa produktio-osuudessa tukioppilaille ison vastuun, jotta tukioppilaat eivät olisi paikalla vain ylimääräisinä ryhmäytettävinä.

7.1 Yhteistyön aloitus

Opinnäytetyömme alkoi käytännössä yhden yhteistyötahon, Keuruun seurakunnan kanssa. Heiltä tuli pyyntö tehdä toiminnallinen opinnäytetyö heidän käyttöönsä. He näkivät mahdollisuuden kehittää tätä kautta monta vuotta samanlaisena pidettyä ryhmäytyksen kaavaa. Idea jaettiin ryhmän kesken ja hyväksyttiin toteutettavaksi.

Ensimmäisissä tapaamisissa seurakuntaa edustavan työntekijän kanssa käytiin läpi 6. luokkalaisia ryhmäyttäneen työryhmän aiempien vuosien ohjelmarunkoja ja mietittiin valmiiksi toiminnan kehitysnäkökulmia perustuen työntekijöiden itse tekemiin havaintoihin. Lisäksi käytiin läpi muut yhteistyötahot, jotka ryhmäytyksessä ovat Keuruulla toimineet. Opinnäytetyön toimijoina olivat meidän lisäksi Keuruun seurakunta, yläkoulujen opinto-ohjaaja, nuorisotoimi, 4H ja Willi.

Seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa olimme muita tiiviimmin yhteydessä. Seurakunta tarjosi ryhmäytykselle tilat. Opinto-ohjaaja koordinoi tukioppilaita ja heidän perehdyttämistään välittömässä yhteistyössä meidän kanssamme. Nuorisotoimen työntekijät olivat ryhmäytyspäivässä ohjaajina, jotta suuren lapsimäärän valvominen ja ryhmäytyksen toteuttaminen käytännössä olisi mahdollista. 4H:n työntekijä oli ryhmäytyspäivässä ensiapuvastaavana ja niin ikään toteuttamassa päivää.

Toimintakokemusmenetelmiä ryhmäytymiseen välineenä käyttävä Willi toi päivään todellista yhteistyön tuntua ja päätä huimaavia kokemuksia.

Ryhmäytyspäivä järjestettiin Keuruun seurakunnan omistamassa Isohiekkan leirikeskuksessa. Leirikeskuksen alueella on paljon tilaa ja rastitoiminta oli näin ollen helppo järjestää satapäiselle koululaisjoukolle. Leirikeskuksessa on myös kolme isoa rakennusta ja sateen varalle oli helppo suunnitella varatilat kullekin rastille.

7.2 Suunnitelma ja ongelmat

Ryhdyimme suunnittelemaan ryhmäytyspäivän kehittämistä keskenämme heti nähtyämme aiempien vuosien ryhmäytyspäivien rungot. Sovimme, että suunnitelmaan voi ehdottaa ajatuksiaan yhteisöpalvelu Facebookiin luodun keskustelun tai sähköpostin kautta. Kaikilla toimijoilla oli omia hyviä ideoita ja toisaalta taas asioita, jotka oli todettu hyvin toimiviksi eikä niitä näin ollen tulisi muuttaa.

Vilkkaan sähköisen keskustelun jälkeen saimme vihdoin sovittua kaikille yhteisesti sopivan ajan kokoontua fyysisesti yhteen tapaamaan ja keskustelemaan ryhmäytyspäivän rungosta, tapahtumien kulusta ja työnjaosta ennen ryhmäytyspäivää, sen aikana ja sen jälkeen. Myös viimeisiä ideoita ja vaihtoehtoja laitettiin tässä vaiheessa pöytään.

Aikataulujen yhteensovittaminen useampaa palaveria varten oli mahdotonta. Tähän vaikutti tietysti myös myöhäinen ajankohta aloittaa valmistelut, sillä Mika ja Tuukka tulivat vaihtokohteestaan Kanadasta takaisin Suomeen vasta huhtikuun loppupuolella. Ainoaksi jääneessä yhteispalaverissa tunnelmaa kiristi juurikin turhan myöhään aloitetut valmistelut ja ajan löytäminen niiden toteutukseen.

8 TUKIOPPILAIEN PEREHDYTYS

Ryhmäytyspäivään valmistautuminen pyrittiin aloittaa hyvissä ajoin ennen toukokuuta. Tarkoituksenamme oli perehdyttää tukioppilaat päivään. Perehdytyksen tavoitteena oli löytää optimaalinen rooli tukioppilaille. Se ei saisi olla liian haasteellinen, koska kyseessä on vain 2-3 vuotta ryhmäytettäviä vanhemmat nuoret. Toisaalta tukioppilaiden roolia on turha pienentääkään, koska liian vähäinen vastuu saa tukioppilaan tuntemaan itsensä tarpeettomaksi. Aikaisempina vuosina tukioppilaille oli ehkä liian pieni rooli, koska sopivaa tehtävää ja aikaa perehdytykseen ei ollut. Meidän kohdallamme piti myös perehtyä Keuruun seurakunnan ja yläasteen toimitapoihin. Uudistukset piti pystyä perustelemaan ja hyväksi havaittuja asioita pyrimme kunnioittamaan. Ryhmäytyspäivä ja tukioppilaiden kouluttaminen on toiminut Keuruulla hyvin, mutta nyt sen olisi tarkoitus toimia vielä paremmin. Tilannetta helpotti se, että yhteistyö koulun ja seurakunnan välillä ovat olleet kohtuullisen hyvät jo vuosien ajan, joten minkäänlaista vastakkain asettelua tai ennakkoluuloja ei ollut havaittavissa. Yksi perehdytyksen haasteista oli se, että kolmihenkisestä opinnäytetyöryhmästämme kaksi lähti ulkomaan harjoitteluun kolmeksi ja puoleksi kuukaudeksi. Vaihto ei tullut yllätyksenä, mutta emme kokeneet perehdytyksen aloittamista tarpeellisena ennen tammikuuta, koska perehdytykselle tuli joka tapauksessa useamman kuukauden tauko juuri ennen ryhmäytyspäivää. Päätökseen vaikuttivat myös kiireet muiden opintokokonaisuuksien kanssa. Tiesimme että perehdytyspäiviä tulee olemaan 1-2, tämä vaikutti luonnollisesti tukioppilaiden hyödyntämisen supistamiseen.

8.1 Tammikuun perehdytys

Päivä alkoi kello kahdeksan. Tukioppilaita oli paikalle saapunut 18, tosin osa saapui luvan kanssa myöhässä. Osa porukasta oli yhdeksännellä luokalla ja osa taas kahdeksannella luokalla. Aloitimme perinteikkäällä tutustumisleikillä. Tarkoituksena oli vetää rippikoulusta tuttu noppaleikki, jossa heitetään noppaa ja kun heittäjä saa jonkun muun tuloksen kuin 1 hän kertoo sen verran asioita itsestään. Valitettavasti unohdimme ottaa nopan mukaan, joten sovelsimme leikkiä. Laitoimme pipoon paperilappusia jossa oli jokin luku väliltä 3-8 ja jokainen kertoi itsestään sen verran mitä valitsemassaan lapussa oli. Tämän jälkeen pidimme pienen esittelyn jossa kerroimme paremmin itsestämme ja siitä miksi olemme tulleet Keuruun ylä-asteelle. Esittelyn jälkeen

aloitimme diaesityksen joka käsitteli ryhmäytyspäivää. Pyrkimyksemme on kartoittaa mitä se on pitänyt sisällään aikaisempina vuosina, ja valaisimme minkälaisia uudistuksia tuomme. Rohkaisimme tukioppilaita kertomaan omista kokemuksista ja siitä millaiseksi he kokivat oman ryhmäytyksensä. Lisäksi tiedustelimme mitä mieltä he olivat silloisten tukioppilaiden toiminnasta. Keskustelu oli laadukasta koska yhdeksännellä luokalla olleet olivat ryhmäytyspäivässä jo kertaalleen olleet mukana. Lisäksi kysyimme millaista vastuuta he toivovat ryhmäytyspäivään. Tämän jälkeen pidimme lyhyen tauon.

Tauon jälkeen menimme lyhyen alustuksen jälkeen toiminnallisiin improvisaatio leikkeihin. Improvisaatioleikkien tarkoituksena oli tuottaa onnistuneita esiintymiskokemuksia turvallisen yleisön edessä ja tutussa ympäristössä. Leikin idea oli se, että aluksi valittiin kolme vapaaehtoista. Yleisö keksi keitä he olivat ja missä he olivat. Kolmikko ryhtyi näyttelemään kunnes leikin vetäjä keskeytti. Tässä vaiheessa yleisöstä sai joku tulla jonkun esiintyjän tilalle. Uusi tulija sai muuttaa tilanteen kulkua aivan toisenlaiseksi. Enemmistö tykkäsi tästä leikistä todella paljon ja piti sitä jopa perehdytyksen parhaana antina. Tämän jälkeen toteutimme luottamusleikin. Leikissä piti valita pari. Toisen silmät peitettiin ja häntä alettiin kuljettaa ympäri luokkaa. Tämän jälkeen hänet jätettiin paikalleen jonkinlaiseen asentoon. Tässä asennossa hänen piti pysyä kunnes joku alkoi häntä taas kuljettamaan. Leikki kesti kymmenisen minuuttia ja sitten osat vaihtuivat. Tämän jälkeen leikki purettiin ja kysyttiin tuntemuksia siitä, miltä tuntui olla tuntemattoman kuljetettavana. Tukioppilastoiminnasta vastaava opettaja Marjo Juutinen mainitsi, että tätä leikkiä on tukioppilaiden kanssa leikitty aikaisemmin syksyllä, mutta siitä huolimatta hän koki että se oli hyödyllinen.

Tämän jälkeen leikimme vielä eräänlaisen kulkueleikin. Leikin tarkoituksena oli se, että tukioppilaat jaettiin kahteen jonoon. Jonot kääntyivät toisiaan päin niin että tukioppilaat olivat kasvotusten. Tämän jälkeen tukioppilaat nostivat kätensä ylös. Toisessa jonossa oli yksi enemmän kuin toisessa. Tämä yksi, jolla ei ollut paria, lähti kävelemään kulkueen läpi valiten yhden ympärillä olevista mukaansa jääden sitten uuden parinsa kanssa kulkueen loppupäähän.

Uusi pariton siirtyi kulkueen alkupäähän ja kulki sen samalla tavalla läpi. Tämän jälkeen kokosimme tukioppilaat luokkaan ja pidimme pienimuotoisen päätöspuheen.

Puheiden jälkeen kiittelimme ja keräsimme kirjallisen kyselyn päivästä. Tämän jälkeen tukioppilaat olivat vapaita lähtemään. Perehdytys loppui 11.30.

8.1.1 Tuntemukset perehdytyksestä

Tukioppilaista jäi aktiivinen ja positiivinen kuva. Opinnäytetyö ryhmällemme jäi erittäin luottavainen olo sen suhteen että yhteistyö tulee toimimaan myös jatkossa. Nuoret tukioppilaat ovat olennainen osa onnistunutta kokonaisuutta. Tukioppilaille oli jäänyt omasta ryhmäytyksestä hyvät muistot ja ehkä siksi heillä oli halu tarjota sellainen pienemmillekin (Jansa 2010, 277).

Ryhmäytyspäivässä oli helppo havaita että tukioppilaat olivat erittäin sitoutuneita työhönsä. Heidän yhteistyönsä tuntui toimivalta pitkälti myös sen takia että Keuruun yläaste Marjo Juutisen johdolla oli nähnyt paljon vaivaa tukioppilaiden kouluttamiseen. Tukioppilailla on esimerkiksi yhteinen koulutusleiri.

8.1.2 Palaute perehdytyksestä

Tässä kappaleessa analysoidaan perehdytyspäivässä kerätty palaute. Vastaajia eli tässä tapauksessa tukioppilaita oli 18 ja jokainen heistä vastasi palautekyselyyn. Palautekyselyssä oli monivalintakysymyksiä, joissa oli viisi. Palaute lomakkeen ensimmäinen kysymys oli: Mitä pidit perehdytys päivän sisällöstä? Vastausvaihtoehtoja oli viisi: erittäin huono, huono, ihan ok, hyvä ja erittäin hyvä. Kolmannes vastaajista vastasi perehdytyksen olleen erittäin hyvä. Yli puolet tukioppilaista sanoi perehdytyksen olleen hyvä ja vain kaksi tukioppilasta sanoi perehdytyksen olevan ihan ok. Kukaan tukioppilaista ei kokenut perehdytyksen olleen huono taikka erittäin huono.

Ensimmäiseen kysymykseen saattoi odottaa positiivista tulosta, koska tukioppilaat innokkaita ja yhteistyökykyisiä. Aikainen aloitus sai aikaan lievää narinaa. Osa tukioppilaista tuli tuntia aikaisemmin kouluun juuri perehdytyksen takia, joten oli yllättävää huomata että ajoitus ei vaikuttanut kokonaisuuden arviointiin negatiivisesti.

Toinen kysymys sisälsi samat viisi vastausvaihtoehtoa kuin ensimmäinenkin. Kysymyksenä oli: Oliko perehdytyspäivän ajankohta hyvä? Tällä kertaa hajontaa oli enemmän. Ajankohtaa erittäin hyvänä piti neljä vastaajaa. Enemmistön eli kahdeksan henkilön mielestä ajankohta oli hyvä. Ihan ok vastausvaihtoehdon rengasti viisi ja erittäin huonoksi ajankohdan koki yksi henkilö.

Kysymyksen asettelu oli jälkeinpäin ajatellen huono, koska tukioppilaat miettivät kysymystä kellon ajan ja koulupäivän mukaan. Kysymyksen tavoitteena taas oli saada palautetta siitä, että oliko perehdytyspäivä hyvä pitää jo tai vasta tammikuussa kun ryhmäytyspäivä on toukokuussa. Todennäköisesti henkilö joka koki että ajankohta oli erittäin huono, valitsi vastauksen sen takia että perehdytys alkoi kello 8.00. Henkilökohtaisia tai koulupäivään liittyviä syitä saattoi olla myös niillä, jotka kokivat ajankohdan olleen erittäin hyvä.

Kolmas kysymys oli seuraava: Koetko olevasi valmis ryhmäytyspäivään? Vaihtoehtoja oli jälleen viisi ja ne olivat: En yhtään, melko huonosti, kohtuullisesti, olen valmis ja erittäin valmis. Niukka enemmistö eli 8 vastaajaa kokivat olevansa erittäin valmiita toukokuuseen ryhmäytyspäivään. 7 vastaajaa kokivat olevansa valmiita ja loput eli kaksi henkilöä tunsivat olevansa kohtuullisen valmiita.

Perehdytyskertoja tiedettiin olevan 2, joten opetuspaketista piti tehdä erittäin tiivis ja ymmärrettävä. Opinnäytetyöryhmämme pyrki tästä näkökulmasta toimimaan, mutta siitä huolimatta varauduimme siihen, että tulemme saaman tämän asian osalta kritiikkiä. Se, että tukioppilaat olivat näinkin luottavaisia ja että tieto vaikutti menneen perille, oli ryhmällemme erittäin positiivinen yllätys.

Oletko tyytyväinen tukioppilaiden rooliin ryhmäytyspäivässä? Vastausvaihtoehdot olivat: Erittäin huono, huono, ok, hyvä ja erittäin hyvä. Kolmannes vastaajista valitsi erittäin hyvän vaihtoehdon, tasan puolet vastanneista totesi roolin olevan hyvä ja loput 3 tukioppilastakin sanoi roolin olevan ok.

Myönteisyyteen vaikutti varmasti se, että keskustelimme tukioppilaiden kanssa. Tukioppilaat saivat aidon mahdollisuuden vaikuttaa rooliinsa. Heidän vastuulleen jätettiin kokonaan yksi leikki, jonka he kaiken lisäksi saivat itse vielä päättää. Lisäksi

tukioppilaille annettiin paljon aikaa tulevien seiskaluokkalaisten parissa. Lisäksi painotimme sitä, että tulevat seiskat kunnioittavat tukioppilaita ja heillä paljon paremmat mahdollisuudet nähdä, kuulla ja tutustua ryhmäytettäviin, koska ikäero on pieni. Keskustelussa pyrittiin kuulemaan jokaiselta kommentti, eikä vain kaikkein äänekkäimpien tukioppilaiden mielipiteet.

Viimeisenä kysymyksenä oli: Oletko tyytyväinen opinnäytetyöryhmämme toimintaan? Vastausvaihtoehtoja oli viisi: Erittäin huono, huono, ok, hyvä ja erittäin hyvä. Erittäin hyväksi ryhmämme koki eli kahdeksan tukioppilasta, hyvänä opinnäytetyöryhmää piti puolet ja vain yksi vastasi ryhmän olevan ihan ok.

Koko ryhmäytyspäivän kannalta oli ratkaisevan tärkeää, että yhteistyömme tukioppilaiden kanssa toimisi. Aikaisempina vuosina tukioppilaille ei oltu löydetty oikein sopivaa roolia ja me pyrimme nyt tukioppilaiden roolin löytämään ja kasvattamaan sitä ryhmäytyksessä. Opinnäytetyöltä olisi kuitenkin pudonnut pohja, jos tammikuun perehdytyspäivä olisi mennyt pilalle. Jos lievä kontrafaktuaalisuus sallitaan, niin Todennäköisesti tilanne olisi johtanut siihen, että olisimme joutuneet palaamaan suunnittelupöydälle ja miettimään uutta lähestymistapaa ryhmäytyspäivään.

8.2 Toukokuun perehdytys

Toisen perehdytyspäivän tarkoituksena taas oli käydä ryhmäytyspäivä mahdollisimman hyvin läpi. Perehdytys pidettiin maanantaina 16.5. klo 13:00–15:00. Perehdytyksen ajankohta oli hyvä, koska ryhmäytys päivä oli torstaina 19.5. Tärkeä tapaaminen ajoitettiin siis juuri ennen tärkeää päivää. Perehdytyksen alussa eteen tuli harmillinen yllätys koska huomasimme, että tammikuun tukioppilaista paikan päällä oli vain 4 ja loput tukioppilaat olivat uusia. Tämä muutos nosti toukokuun perehdytyksen arvoon arvaamattomaan, jotta tukioppilaat tulisivat edes jotenkin tutuiksi. Yllätys oli oma virheemme, koska opinto-ohjaaja Marjo Juutinen sanoi jo ennen tammikuun perehdytystä käydyssä sähköpostikeskustelussa, että yhdeksäsluokkalaiset liittyvät tammikuun perehdytykseen, mutta eivät saavu ryhmäytyspäivään ja yhdeksäsluokkalaisten tilalle tulee uusia tukioppilaita. Opinnäytetyö ryhmämme olisi pitänyt kartoittaa jo tammikuussa kuinka moni silloisista tukioppilaista on tulossa myös

ryhmäytyspäivään. Jos kontrafaktuaalisuus sallitaan niin toisaalta, jos tammikuun perehdytyksen aikana olisi oivallettu kuinka vähän tukioppilaista on tulossa ryhmäytyspäivään, olisi se todennäköisesti latistanut opinnäytetyöryhmämme motivaatiota ja panosta. Palaute päivästä olisi jäänyt huonommiksi ja uutta perehdytyspäivän ajankohtaa olisi alettu etsiä kuumeisesti.

Omalta osaltamme perehdytyspäivää häiritsi se, että kolmihenkisellä opinnäytetyöryhmästämmme paikalle pääsi vain yksi. Tukioppilaita oli yhteensä 10. Opinto-ohjaaja Marjo Juutisen kanssa oli aikaisemmin sovittu että tukioppilaat liikkuvat pareina. Jokaiselle viidelle tulevalle seiskaluokalle varattiin siis kaksi tukioppilasta. Erityisluokka (Misteli) kulki yhdessä b-luokan kanssa.

Aikataulut ja ohjelmat elivät viimeisten kahden viikon aikana niin paljon, että pidimme tärkeänä sitä, että jokaisella on varmasti sama aikataulu. Päivässä viilattiin vielä viimeisen kerran se mitä kukin tekee ja mihin aikaan. Tukioppilailta toivottiin ryhmäytyspäivään ulkoleikkiä, joka sisältäisi liikkumista. Tukioppilaat valitsivat useamman leikin. Ulkoleikin lisäksi piti keksiä myös jokin sisäleikki, siltä varalta että ryhmäytyspäivänä sataa. Lisäksi he valitsivat kaksi varaleikkiä, jos jää ylimääräistä aikaa. Ensimmäiseksi leikiksi valittiin skotit ja britit. Itse asiassa, leikin nimeksi harkittiin suomalaiset ja ruotsalaiset hetki sitten voitetun jääkiekon MM-kullan vuoksi, mutta osa johtoryhmästä koki nimen huonoksi huumoriksi, joka ei ole eduksi nuorten kasvulle. Näin ollen pysyimme neutraalimmassa ja alkuperäisessä nimessä. Sisäleikeiksi valittiin pompelipossu ja läpsy. Kummatkin ovat perinteikkäitä ja toimivia tutustumisleikkejä joissa pyritään oppimaan ryhmäläisten nimet. Pompelipossussa yksi pelaajista on pompelipossu. Pompelipossun saapuessa pelialueelle, muut menevät kyykkyyn ja sulkevat silmänsä. Pompelipossu peittää peitolla yhden pelaajaan ja tämän jälkeen muut yrittävät arvata kuka peiton alla on. Läpsyssä taas on kyseessä leikki jossa pelaajat menevät piiriin. Yksi pelaajista on sanomalehdestä tehdyn "läpsyn" kanssa piirin keskellä. Yksi pelaajista sanoo jonkun pelissä mukana olevan nimen. Piirin keskellä oleva yrittää koskea tähän ennen kuin se jonka nimi huudettiin, ehtii sanoa jonkun muun nimen.

Toisessa perehdytyksessä jokainen tukioppilas harjoitteli leikin selittämistä. Selittämisen tärkeyttä pidimme oleellisena siksi, koska isolle ryhmälle kertominen oli monelle uusi kokemus. Jokainen tukioppilas pari selitti leikin muille tukioppilaille, jonka jälkeen heille annettiin palautetta. Kun ryhmäytyspäivä oli käyty läpi ja jokainen tukioppilas pari oli selittänyt leikkinsä, varmistimme että jokaisella on kyyti Isohiekkan leirikeskukseen. Tämän jälkeen tukioppilaat lähtivät kotiin. Perehdytys kesti noin 2 tuntia.

8.2.1 Tuntemukset perehdytyksestä

Toisesta perehdytyksestä jäi hieman epävarma tunne. Asiaan vaikutti varmasti paljon se, että tukioppilaissa oli tapahtunut paljon vaihtuvuutta. Tammikuussa oli paljon yhdeksännen luokan opiskelijoita ja nyt valta-osa olikin kahdeksaslukkalaisia. Uudet tukioppilaat olivat hivenen vilkkaampia kuin edeltäjänsä. Samalla tiivis tammikuun perehdytyksemme valui monilta osin hukkaan. Asiaan ei enää paljoa ollut tehtävissä, koska ryhmäytyspäivään oli vain muutama päivä aikaa. Epävarmuutta aiheutti myös se, että perehdytyksessä tuli kiire. Kaksi tuntia oli liian lyhyt aika eikä sitä voinut koulukyytien takia hirveästi venyttää.

9 RYHMÄYTYSPÄIVÄ AAMUSTA ILTAAN

9.1 Valmistautuminen

Toiminnallisen päivän toteuttamisen ydinideana oli, että ryhmäytyspäivässä on tärkeintä sosiaalisen kanssakäymisen käynnistäminen ja helpottaminen, joka rakentaa sekä identiteettiä sekä yksilö-, että ryhmätasolla. Ryhmäytyspäivän käytännön toteuttamiseen valmistautuminen alkoi samanaikaisesti kun suunnittelu oli käynnissä, koska aikaa ei ollut hukattavaksi. Tuli uusi idea ja sen valmistelemisen ja esimerkiksi mahdollisen materiaalin varaaminen annettiin tehtäväksi jollekin toimijoista.

Seurakunnan työntekijä oli varannut tilat leirikeskuksesta jo hyvissä ajoin ennen ryhmäytyspäivää. Meistä ainoastaan yksi oli ennestään tuttu Isohiekkan leirikeskuksen kanssa ja tästä syystä toiminnan suunnittelu ja jakaminen alueen rakennuksiin ja piha-alueelle oli haasteellista. Käytännössä toimintapisteiden ja mahdollisen sateen sattuessa suojapaikkojen päättäminen siirtyi aivan suunnittelu-aikataulun loppumetreille, edelliseen päivään ja iltaan. Keittolounas tilattiin myös seurakunnan emäntien tekemänä. Yövyimme viimeisen yön ennen ryhmäytyspäivää itse leirikeskuksessa, jolloin päätimme rastien kiertosuunnan, rastipaikat ja kävimme ohjelman yksityiskohtaisesti läpi. Päättämisen lisäksi siirsimme kaikista tiloista pöydät ja tuolit sivuun, jotta rasteille saatiin tilaa.

Tukioppilaat tulivat muutamia tunteja aikaisemmin paikan päälle. Kävimme läpi tukioppilaiden tehtävät, rastipaikat, ryhmät ja päivän ohjelman. Keuruun nuorisotyöntekijä vastasi koululaisten kyyditysten järjestämisestä leirikeskukseen. Askartelua vaativissa rasteissa tarvemateriaali saatiin helposti seurakunnan ja nuorisotyön varastoista.

9.2 Ryhmäytyspäivä

Ryhmäytyspäivä toteutettiin ennakoon suunnitellun aikataulun pohjalta. (LIITE 1) Päivä lähti toden teolla käyntiin kun bussit saapuivat pihaan 9.30 ja seitsemännelle

luokalle siirtyvät oppilaat ohjattiin sisään päärakennukseen aloitussanoja varten. Ensimmäisenä käytiin läpi päivän ohjelma pääkohdittain, eli kerrottiin mitä tulisi tapahtumaan ja millä aikataululla. Tämän jälkeen toimijat ja tukioppilaat esittelivät itsensä. Viimeisenä pidettiin nimenhuuto, jonka aikana oppilaat jakautuivat omiin tuleviin luokkiinsa ja saivat tietää oman luokkansa tukioppilaan. Jokaiselle ryhmälle oli päivän ajaksi nimetty myös toimijoista vastuuhjaaja. Luokkia oli yhteensä viisi, joista yhden mukaan oli yhdistetty muutamia erityisluokan oppilaat.

Ensimmäinen toiminnallinen tuokio alkoi kello 10.00. Kukin tukioppilas johdatti luokkansa ennalta määrättyyn paikkaan, jossa luokalla oli kaksi tehtävää. Aluksi kunkin tilan lattialle levitettiin erilaisia tunnetiloja kuvaavia naamoja. Jokaisen ryhmäläisen tuli valita yksi tunnetila senhetkisen olotilansa perusteella. Valintojen jälkeen käytiin pikainen kierros miksi kukin valitsi juuri tietyn naaman. Toisena tehtävänä ryhmille annettiin luokan oman vaakunan suunnittelu ja toteutus annettuja käyttäen. Jokaisen kädenjälki haluttiin saada samaan yhteiseen vaakunaan. Aikaa tälle ohjelmaosuudelle oli varattu yksi tunti.

Jo ensimmäisen osion jälkeen oli ruokailu. Aluksi ruokailemaan otettiin kaksi luokkaa ja muut luokat seurasivat perässä liukuvan ruokailun periaatteella. Muilla luokilla oli toisten syödessä vapaata oleskeluaikaa. Tässä kohtaa tukioppilaiden merkitys oli suuri, tukioppilaat ottivat omatoimisesti tehtäväkseen aloittaa jalkapallo-ottelu rannalla, johon he saivat mukaan valtaosan ruokailuvuoroaan odottavista ryhmäytettävistä. Toimijoille jäi hyvin aikaa käydä yksityiskohtaisesti läpi päivän jatkumista ja mahdollista aikatauluttamista jos ruokailu myöhästyttää suunniteltua aikataulua.

Ruokailun jälkeen uusien luokanvalvojien oli kunkin tarkoitus pitää itse kehittelemänsä tutustumistunti tulevan luokkansa kanssa. Suunniteltu aikataulu menikin lopulta ikävällä tavalla sekaisin, kun opettajat saapuivat myöhässä ja heidän osuutensa pääsi alkamaan reilusti aikataulusta jäljessä.

Opettajien osuuden jälkeen tukioppilaat ottivat saumattomasti oman ryhmän haltuunsa ja aloittivat oman puoli tuntia kestävä osuutensa vetäen kullekin luokalle kaksi tai kolme erilaista yhteisleikkiä. Tätä tuokiota seurasi välipala, johon oli varattu aikaa niin ikään puoli tuntia.

Seuraavana ohjelmassa oli päivän tärkein ohjelmaosuus, eli rastit. Rastit pidettiin suunnitelman mukaisesti ulkona, vaikka säätiedotus oli luvannut vesisadetta, eikä sisätiloihin suunniteltuja varapisteitä tarvinnut käyttää. Rasteihin oli varattu alun perin aikaa kaksi tuntia ja 45 minuuttia, mutta opettajien myöhästymisestä johtuen rastiaikoja jouduttiin lyhentämään ja kiire teki hallaa rastien alkuperäiselle tarkoitukselle. Kokonaisuudessaan rastiosuus sujui kuitenkin melko hyvin. Yksi toimija oli vastuullinen seuraamaan aikataulussa pysymistä ja puhaltamaan pilliin kun oli aika vaihtaa rastia. Yläkoulun ja lukion opinto-ohjaajalla oli rastien aikana aikaa kiertää eri rasteilla ja seurata ryhmien toimintaa ja käyttäytymistä. Havainnoistaan hän antoi päivän lopuksi yleisen palautteen kaikille. Kun kukin ryhmä oli suorittanut viimeisen rastin, piti jokainen rastin vetäjä päivästä pienen purkutilanteen, jossa käytiin läpi oppilaiden hyvät ja huonot kokemukset päivästä. Lisäksi kysyttiin suullisesti lyhyttä palautetta siitä, kuinka hyödyllisenä he kyseisen ryhmäytyspäivän näkivät luokkahenkensä kohottamisen näkökulmasta.

Päivä päätettiin kokoontumalla samaan saliin, josta päivä alkoi. Toimijat kiittivät osallistujia ja tukioppilaita. Koululaiset saivat vielä koulun toimintaan liittyvää infoa. Opinnäytetyön tekijät aloittivat oman puhevuoronsa, mutta kesken puheen bussi saapui pihaan ja yrityksistä huolimatta satapäinen joukko riemastui niin paljon koulupäivän loppumisesta, että meteliä ja rytinää oli hankala äänenkäytöllä enää hallita.

Yhdessä suunnittelemamme päivä oli alussa. Kolmen opiskelijan ryhmästä yksi valittiin koko päiväksi vetovastuuseen. Tarkoitus oli pitää epäselvyydet ja ristiriidat poissa päivän ohjelmasta ja ryhmä suunnitellussa aikataulussa, erityisesti rastitoiminnan aikana. Jokaiselle luokalle määritettiin yksi toimija, joka oli päävastuussa kyseisestä luokasta ja sen liikkeistä. Yläkoulun opinto-ohjaajan tehtäviin kuului erityisesti tukioppilaiden toiminnan seuraaminen. 4H-yhdistyksen työntekijä oli ryhmäytyspäivässä ensiapuvastaavana.

9.2.1 Rastit

Ryhmyttävät rastit veivät suurimman osan ajasta ollessaan päivän suurin toiminnallinen kokonaisuus. Rastitoiminnalle oli varattu aikaa kaksi tuntia ja 45 minuuttia. Rasteja oli yhteensä kuusi, joten jokaiselle rastille oli varattu aikaa 25 minuuttia, joka sisälsi siirtymisen rastilta toiselle ja ohjeistuksen uudelle rastille tultaessa.

Päivän rastit olivat ihmismuistipeli, karhunpesä, matonkääntö, gordionin solmu, sekä kaksi Willin toimintakokemusmenetelmärastia, taivaskeinu ja Mission Impossible. Willin rasteja lukuun ottamatta kaikkien rastien leikit ja pelit oli valittu sen perusteella mitä olemme itse oppineet vuosien varrella isosena ja muutenkin nuorisotyössä.

Ihmismuistipeli:

Luokasta valitaan kaksi oppilasta, jotka viedään hetkeksi toisalle. Sillä välin loput valitsevat itselleen parin ja keksivät oman liikkeen tai äänen jonka tekevät kun heitä kosketaan. Kaksi oppilasta palaa tilaan ja yrittävät löytää kaikki parit.

Ihmismuistipelissä tarkoituksena ryhmäytyksen kannalta on saada ryhmä muodostamaan pareja uusien ihmisten kanssa, eikä ainoastaan parhaan kaverin kanssa. Tilanteessa, jossa parien pitää keksiä itselleen yhteinen merkki, on jännitys uutta tilannetta ja ihmistä kohtaan voitettava ja synnyttävä vuorovaikutuksellista kommunikaatiota.

Karhunpesä:

Ryhmästä valitaan yksi tai kaksi johtajaa. Loput ryhmästä sitovat silmänsä. Ryhmälle annetaan tehtäväksi rakentaa ”karhunpesä” tyhjiä limsakoreista ja pahvinpalasta. Johtajien on tarkoitus puheellaan ohjata ryhmäläisiä keräämään limsakoreja ja rakentamaan niistä ohjeiden mukainen rakennelma.

Karhunpesän rakentaminen vaatii paljon rohkeutta etenkin ryhmäänsä johtavilta jäseniltä. Järjestelmällisyys, suunnitelmallisuus ja vastuu, sekä johtajien määrän ollessa enemmän kuin yksi, yhteistyö toisen johtajan kanssa on tärkeää. Karhunpesärastin ideana on luoda luottamusta jäsenten keskinäisiin suhteisiin. Pelkkien kuulo- ja tuntoaistien varassa toimiminen toisen ohjeiden mukaan on vaativaa ja osa saattaa

kokea sen jopa pelottavana, mutta sen läpikäyminen ja tehtävässä onnistuminen helpottaa oloa.

Matonkääntö:

Luokka seisoo matolla. Tarkoitus on kääntää matto kokonaan ympäri ilman, että yksikään luokkalainen joutuu maton ulkopuolelle.

Tehtävä on epäonnistunut jos yksikään jäsen joutuu maton ulkopuolelle. Tämän rastin suorittamiseen tarvitaan nokkeluutta kärsivällisyyttä ja ennen kaikkea jokaisen henkilökohtaista panosta yhteistyöhön. Jokaisella on vastuu vieressään olevasta kaverista ja näin ollen koko ryhmästä. Matonkääntö tuo hyvin esiin myös johtajaluonteen. Jonkun tai joidenkin on ryhdyttävä ohjaamaan koko joukkoa, jotta tehtävä saadaan alkuun ja vietyä se loppuun saakka.

Gordionin solmu:

Leikkijät menevät tiiviiseen kasaan. Ryhmä nostaa kädet ilmaan ja ottaa toisiaan sattumanvaraisesti käsistä kiinni, yksikään käsi ei jää vapaaksi. Kaikki ottavat askeleen pois päin kasasta. Tämän jälkeen ryhmän pitää päästä pois syntyneestä solmusta irrottamatta käsiä toisistaan.

Solmun avaaminen vaatii muiden rastien tapaan hyvää yhteistyötä ja pohdintaa. Kullakin on sanansa sanottavana, sillä jokaisella on näkökulma solmun eri kohtaan ja ajatus siitä kuinka se aukeaa.

Willi1 – Taivaskeinu:

Taivaskeinun periaate on kaikki yhden puolesta. Vuorotellen yksi ryhmän jäsenistä puetaan valjaisiin ja kiinnitetään kahden puun välissä olevaan köyteen. Koko muu ryhmä ottaa yhdestä köydestä kiinni ja vetää puiden välissä roikkuvan jäsenen niin taakse ja niin korkealle kuin mahdollista. Ohjaajan käskystä kaikki irrottavat köydestä ja ilmassa oleva jäsen saa tuntea vapaapudotuksen ja ison keinumisliikkeen tunteet yhdellä kertaa.

Willi2 – Mission Impossible:

Tämä rasti vaati todella paljon yhteistyötä. Yksi kaikkien yhdessä valitsema ryhmäläinen puetaan valjaisiin ja kiinnitetään köyteen. Neljän puun ympärille on rajattu naruilla alue. Rajatun alueen sisällä on pulmapeli, joka ryhmän tulee saada alueelta pois ilman, että valjaissa roikkuva koskee maahan tai kukaan koskee aluetta rajaaviin naruihin. Haasteena tässä tehtävässä oli kommunikointi ja yhteispeli. Valjaissa roikkuvaa jäsentä ohjataan kolmella tai neljällä eri narulla, joista yksi säätelee korkeutta ja loput suuntaa. Haasteena on saada yhdessä toimimalla pulmapeli alueen ulkopuolelle ja ratkaista peli. Tällä rastilla otetaan aikaa, joten pieni luokkien välinen kilpailu on omiaan kohottamaan me-henkeä.

9.3 Mitä tehdä toisin

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa olisi pitänyt aloittaa jo aikaisin syksyllä 2010, eikä vasta keväällä 2011. Ei olisi ollut niin kiire saada valmista ja olisi varmasti tullut parempia ehdotuksia päivän ohjelmistoon ja muuhun käytännön toteutukseen. Motivaatio päivän järjestämisestä oli välillä aika heikko, sillä prosessin aikana ilmeni useita käytännön asioita, joista ei ollut mitään varmuutta eikä väärinkäsityksiltäkään työnjaossa vältytty. Aika olisi kaikin puolin tullut käyttää hyödyksi myös kirjallisten lähteiden etsinnän suhteen. Opettajia olisi voinut motivoida jollain tavalla saapumaan paikalle ajoissa, jotta aikataulu ei olisi kärsinyt niin paljon. Rastit kärsivät ajan hukkaamisesta, mutta tilannetta oli hankala pelastaa niin myöhäisessä vaiheessa päivää, kun mistään aikaa ei voinut enää ottaa pois. Lisäksi rastit olivat niin erilaisia, että joillakin rasteilla luokilla loppui kiinnostus muutaman yrityskerran jälkeen ja tekeminen muuttui hetkellisesti odotteluksi. Tämä ei kuitenkaan ollut minkään sortin kompastuskivi ryhmäytyksessä. Päivän loppuun olisi pitänyt saada aikaa kirjallisen palautteen keräämiselle, mutta ryhmäytettävien suuri määrä vaati enemmän esimerkiksi rastitoiminnalta ja näin ollen kunnollista loppupurkua ei saatu ajan puitteissa täytäntöön. Yksi vaihtoehto olisi ollut ryhmäytyksen jakaminen kahdelle tai kolmelle päivälle, mutta kustannukset olisivat nousseet liian korkeiksi.

10 RYHMÄYTYSPÄIVÄ TUKIOPPILAIEN NÄKÖKULMASTA

Tukioppilaat saapuivat sovitusti tuntia aikaisemmin. Yksi tukioppilaista saapui päivään omalla kyydillä ja muut noudettiin paikalle opettajien kyydillä. Tukioppilaat olivat jännittyneitä, mutta asenne vaikutti olevan kohdallaan. Pienten esittelyjen ja alkuhetken jälkeen uudet luokat jaettiin ja tukioppilaat menivät uusien luokkien mukaan. Tukioppilaat olivat mukana vaakunan teossa, tämän jälkeen Tukioppilaiden oli tarkoitus pitää leikkituokio jos siihen jää aikaa. Ulkoinen tihutteli sen verran vettä, että kaikki luokat pysyivät tukioppilaiden ja johtajan vetäminä sisällä. Sisäleikkeinä olivat edellä mainitut ja selitetyt pompelipossu ja läpsy. Ryhmäytettävät olivat vaihtelevalla menestyksellä mukana leikeissä, mutta koulutuksen määrään nähden tukioppilaat onnistuivat leikkien vetämisessä erittäin hyvin. Ruokailujen aikana oli vapaata jolloin seiskat yhdessä tukioppilaiden kanssa innostuivat pelaamaan jalkapalloa. Iso osa porukasta pelasi ja peliä oli myös katsomassa suuri porukka. Kaikki tukioppilaat olivat ryhmäytettävien kanssa, joten ruokatuntiin saattoi olla erittäin tyytyväinen.

Ruokatunnin jälkeen alkoi rastit. Rasteilla tukioppilaat olivat aktiivisia. Yksittäisillä tukioppilailla oli vaikeuksia pitää kurissa ryhmäytettäviä, koska yksi toimijoista vapautettiin rastien pitämisestä, pystyi hän tarvittaessa puuttumaan ongelmatilanteisiin. Rastien päätyttyä ajanpuutteen vuoksi tukioppilaiden kanssa käytiin suullinen palautekeskustelu päivästä. Tarkoituksena olisi ollut käytä syvällisempi keskustelu, mutta rastit venyivät.

11 PALAUTE

Keräsimme palautteen ryhmäytyspäivästä ryhmäytettäviltä, tukioppilailta, sekä muilta paikalla olleilta toimijoilta. Tässä osiossa käydään läpi jokaisen vastanneen ryhmän palautetta.

11.1 Tukioppilaiden palaute

Keräsimme kunnollisen palautteen vasta syksyllä kirjallisesti. Kymmenestä tukioppilaasta tavoitettiin yhdeksän. Ensimmäinen kysymys tukioppilaille oli: Arvioi ryhmäytyspäivän antia? Vastausvaihtoehtoja oli viisi: Paljon parannettavaa, jonkin verran parannettavaa, onnistui kohtalaisesti, onnistui hyvin ja onnistui erinomaisesti. 1 tukioppilaista sanoi päivän onnistuneen erinomaisesti, neljän mielestä päivä onnistui hyvin ja neljä jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Vastauksien vähäisyys oli tietysti pettymys, koska tämä oli ehkä se tärkein kysymys. Tarkoituksena tukioppilaiden oli miettiä ryhmäytyspäivän sisältöä. Kysymys oli aseteltu ilmeisesti huonosti, joten osalta jäi se huomaamatta. Vastanneiden perusteella voimme kuitenkin olla varovaisen tyytyväisiä päivään. Lisäksi Ryhmäytyspäivänä käydyssä suullisessa keskustelussa tukioppilaat sanoivat pitäneensä päivän tapahtumista ja erityisesti rasteista.

Toinen kysymys oli onnistuiko ryhmäytyspäivä? Vastausvaihtoehtoina oli samat viisi kuin ensimmäisessäkin kysymyksessä. Yhden mielestä oli jonkin verran parannettavaa, kolmen mielestä päivä onnistui hyvin ja viiden mielestä päivä oli erinomainen. Positiivista palautetta osasimme odottaa jo ryhmäytyksen jälkeenkin käydyssä keskustelusta.

Kolmas kysymys oli: Onnistuiko tukioppilaiden ryhmäytyspäivään liittyvä koulutus? Vastausvaihtoehdot olivat jälleen samat kuin kahdessa aikaisemmassakin. Kysymys aiheutti tukioppilaissa tällä kertaa lievää hajontaa. Yhden mielestä oli jonkin verran parannettavaa, yhden mielestä onnistui kohtalaisesti, viiden mielestä onnistui hyvin ja

kahden mielestä erinomaisesti. On hienoa todeta, että tukioppilaat olivat kuitenkin tyytyväisiä koulutukseen, joka omasta mielestämme jäi lyhyeksi ja hieman sekavaksikin. Toisaalta tukioppilaat saattoivat arvostaa juuri tiivistä ja nopeaa opetuspakettia, koska heillä on koulunsa puolestakin kiireitä.

Seuraava kysymys oli: Ohjeistettiinkö tukioppilaat riittävän hyvin? Vastausvaihto ehtojen ollessa samat, yksi koki ohjeistuksessa olleen jonkin verran parannettavaa, neljän ohjeistus oli hyvä ja yhtä moni piti sitä erinomaisena. Toukokuun koulutuksessa tärkeimpänä tavoitteena olikin se, että meillä ja tukioppilaille on yhteiset pelisäännöt ja suunnitelmat päivälle. Aikataulun läpi käyntiin kulutettiin koulutuksesta ylipuolet varatusta ajasta ja se käytetty aika näkyy varmasti myös tässä palautteessa.

Oliko päivä sopivan pituinen? Viidestä vaihtoehdosta kahta huonompaa ei valinnut kukaan, mutta kohtalaisena päivän pituutta piti kaksi henkilöä, hyväksi sen koki neljä ja erinomaiseksi kolme. Päivä oli raskas tukioppilaille, koska he olivat paikan päällä kahdeksasta kolmeen ja menoa ja tapahtumaa oli koko ajan. Sen takia oli jopa hieman yllättävää saada näinkin positiivinen vastaus tähän kysymykseen.

Kysymykseen oliko tukioppilaiden rooli ryhmäytyspäivässä hyvä, saatiin jonkin verran hajaannusta. Yksi koki roolissa olevan paljon parannettavaa, viisi sanoi sen olevan hyvä ja kolme piti sitä jopa erinomaisena. Kysymyksiä oli mahdollista myös kommentoida kirjallisesti, mutta valitettavasti henkilö joka piti tukioppilaiden roolia erittäin huonona, ei kommentoinut vastaustaan. Enemmistön mielestä päivä oli hyvä. Suullisessa keskustelussa, joka käytiin ryhmäytyspäivän jälkeen, muutamat tukioppilaat sanoivat yllättyneensä kuinka helposti pääsivät juttelemaan ryhmäytettävien kanssa. Yleisesti tukioppilaat olivat siis tyytyväisiä sen suhteen, että he saivat olla näkyvässä roolissa.

Viimeinen kysymys oli: Piditkö rasteista. Kysymyksessä oli viisi vastausvaihtoehtoa. Yksi koki rasteissa olevan paljon parannettavaa, kolmen mielestä rastit olivat hyviä ja viiden mielestä erinomaisia. Suullisessa keskustelussa tukioppilaat hartaasti toivoivat, että pääsisivät kokeilemaan Willin elämysrasteja. Willin rastit olivat varmasti mieleen painuvimmat ja omalta osaltaan olivat erittäin suuressa roolissa, jotta rastit onnistuivat.

11.2 Ryhmäytettävien palaute

Palautteet oppilailta kerättiin vuoden 2011 syksyllä (LIITE 2). Palautekysely laitettiin liikkeelle ehkä liian myöhään koska oppilailla oli hieman vaikeuksia muistaa asioita muutaman kuukauden takaa. Kuitenkin kyselyyn vastasi 79,05 % ryhmäytyspäivään osallistuneista oppilaista.

Ensimmäisen kysymyksen asettelu oli ilmeisesti huono koska lähes kolmannes (31.7 %) vastanneista ei vastannut kysymykseen lainkaan. Kysymyksessä selvitettiin ryhmäytyspäivän hyödyllisyyttä omalle luokalle. Kolme (3.5 %) vastanneista koki päivästä olleen erittäin paljon hyötyä. Oppilaista 27 (31,7 %) kokivat että päivä oli melko hyödyllinen heidän luokalleen. 18 (21,2 %) piti päivän antia kohtalaisena. Melko vähän hyötyä vaihtoehdon valitsi kuusi (7.1 %) vastanneista. Neljä (4.7 %) ettei päivästä ollut juurikaan hyötyä heidän luokkansa toimintaan.

Seuraava osio käsitteli yleisarviota ryhmäytyspäivästä. Kolme (3.5 %) kyselyn saaneista jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Päivää piti erittäin hyödyllisenä neljä (4.7 %) henkilöä. Lähes puolet vastanneista (47.1 %) piti päivän yleisarviota melko hyödyllisenä. 28 vastannutta (32.9 %) piti päivää kohtalaisena. Melko vähän hyötyä päivästä koki olevan kuusi (7.1 %) henkilöä, ja lähes hyödyttömänä päivää piti neljä (4.7 %) henkilöä.

Kolmannessa kysymyksessä käsiteltiin ryhmäytyksen hyödyllisyyttä. Kolme (3.5 %) vastaajaa jätti paperin tyhjäksi tämän kysymyksen kohdalla. Kuusi (7.1 %) henkilöä piti ryhmäytymistä erittäin tarpeellisenä. 37 vastannutta (43.5 %) piti ryhmäytystä melko hyödyllisenä omalle luokalleen. Joka neljäs (25.8 %) piti ryhmäytyksen tarpeellisuutta kohtalaisena. 13 (15.3 %) henkilöä koki että ryhmäyttämisestä oli melko vähän hyötyä. Neljä (4.7 %) vastaajaa ei juuri ryhmäyttämisestä hyötyä löytänyt.

Viimeistä edeltävässä kysymyksessä selvitettiin tulevien seitsemäsluokkalaisten mielipidettä rastien hyödyllisyydestä. Kolme (3,5%) jätti vastaamatta kysymykseen. 9 vastannutta (10,6%) piti rasteja erittäin hyödyllisenä. Niukka enemmistö, joka

sisällyttää 30 vastaajaa (35,3%) piti rasteja melko hyödyllisenä, vajaa kolmannes eli 28 vastaajaa (32,3%) piti rasteja kohtalaisina. Kymmenen ryhmäytettävää (11,7%) ei pitänyt rasteja kovin hyödyllisenä ja viisi (5,8%) koki rastit lähes hyödyttömiksi.

Viimeinen kysymys käsitteli tukioppilaiden toimintaa ryhmäytyspäivässä. Tähän kysymykseen viisi jätti vastaamatta (5,9 %). 14 vastanneista (16,5 %) piti tukioppilaiden toimintaa erittäin hyödyllisenä. 25 vastannutta (29,4 %) näki tukioppilaiden toiminnan melko hyödyllisenä. reilu kolmannes (35,3 %) eli 30 vastaajaa, piti tukioppilaiden toimintaa kohtalaisena. Tukioppilaiden hyödyllisyyttä melko vähäisenä piti neljä (4,7 %) vastaajaa ja seitsemän (8,2 %) vastannutta ei tukioppilaiden toiminnasta juuri hyötyä löytänyt.

Palautteesta käy ilmi että päivästä jäi pääosin positiivinen kuva ryhmäytettävälle. Tämä näkyy siinä että 52 % vastanneista piti päivän arviota joko melko tai erittäin hyödyllisenä. Tukioppilaiden toiminta aiheutti eniten hajontaa mielipiteissä. Tämä voi selittyä sillä että luokat viettivät pääosin aikaa vain omien tukioppilaiden kanssa. Jos yksittäisten tukioppilaiden toiminta ei jostain syystä miellyttänyt luokkaa, se varmasti näkyy tässä. Kaikesta huolimatta lähes puolet vastanneista koki tukioppilaiden toiminnan melko tai erittäin hyödyllisenä.

Palautteesta huomattiin myös se että ryhmäytyminen ei kaikkien luokkien osalta onnistunut halutusti. 7A luokasta joka neljäs koki, ettei ryhmäytyksestä ollut minkäänlaista hyötyä. Samalla todettakoon että luokat 7E ja 7F eivät vastanneet mihinkään vastausvaihtoehtoon huonointa vaihtoehtoa. Toiseksi huonoimman vaihtoehdon valitsi enintään kaksi henkilöä joissain kysymyksissä. Suosituin vastaus kyselyssä oli melko paljon – vaihtoehto. Enimmillään sen valitsi 47 % ja vähimmilläänkin 29 % vastanneista. Palautteen puolesta voidaan todeta että olemme onnistuneet melko hyvin.

11.3 Toimijoiden palaute

Kysyimme suullista palautetta suunnittelemastamme päivästä kaikilta toimijoilta, kaikkien kanssa emme kuitenkaan ehtineet kovinkaan pitkään keskustelemaan.

Toimijoilta saatu palaute oli pääosin positiivista. Palautteesta sai sen kuvan että hoidimme päivän toiminnot ja järjestelyt hyvin, eikä meidän toimintaamme tarvinnut puuttua. Negatiivissävyytteistä palautetta ei toimijoiden antamassa palautteessa ollut lainkaan, vaan sen sijasta oli rakentavaa palautetta siitä mitä olisi ehkä kannattanut tehdä toisin. Päivän runko oli toimiva toimijoiden mielestä. Saimme kiitosta siitä, että olimme suunnitelleet päivälle myös sadekelin ohjelman, jonka sai käyntiin hyvinkin vaivattomasti. Parannettavaa oli erityisesti päivän aikatauluttamisessa. Siirtymisiin on varattava enemmän aikaa. Lisäksi palautetta tuli siitä, että toiminta ja tiedottaminen ennen ryhmäytyspäivää ei ollut paras mahdollinen. Aloitimme päivän suunnittelun liian myöhään ja se aiheutti joissain yhteistyökumppaneissamme epäluuloja siitä kuinka selviämme. Ennakkoluulot osoittautuivat kuitenkin virheellisiksi kun ryhmäytyspäivä oli takanapäin. Toimijat myös mainitsivat sen, että jotkin ryhmät olivat haasteellisempia, mutta olivat kuitenkin tyytyväisiä että toimijat ja tukioppilaat jaksoivat pitää ohjelmasuunnitelmasta kiinni, vaikka kaikki ryhmät eivät ihan kaikista leikeistä innostuneet.

12 POHDINTA

Suunnitteluvaiheessa kaikki tuntui vielä menevän hyvin ja aikataulussa oltiin jollain tavalla kiinni. Ulkomaanvaihdot eivät kuitenkaan antaneet periksi ja Internetin välillä tapahtunut ajatustenvaihto oli sisällöllisesti työn kannalta vähäistä. Ryhmäytyspäivää lähdimme kuitenkin toteuttamaan innolla, koska tiesimme käytännön olevan vahva puoli opinnäytetyön tekemisessä.

Päivässä oli paljon hyvää, mutta myös paljon kehittämistä vaativia asioita. Ajankäyttö ei ollut suunnitteluvaiheesta lähtien tehokkainta mahdollista, eikä motivaatiokaan aina riittänyt. Jos suunnitteluvaiheelle olisi uhrattu vielä enemmän aikaa ja vaivaa, olisi lopputulos voinut olla loppukeväästä täysin erilainen ja todennäköisesti jopa parempi. Pää tavoitteemme, eli tukioppilaiden paras mahdollinen hyödyntäminen ei myös onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Tukioppilaiden perehdyttäminen jäi vajaaksi. Ensimmäisen kerran lupaava alku tyrehtyi kun enemmistö tammikuussa perehdytetyistä tukioppilaista ei ollutkaan toisessa kokoontumisessa paikalla. Toisen kokoontumisen aikataulu oli tiukka, joten siinä keskityttiin ensisijaisesti siihen, että kaikki osapuolet varmuudella tiesivät mitä ryhmäytyspäivässä tapahtuu. Jälkeenpäin ajatellen toiselle perehdytyskerralle olisi pitänyt saada huomattavasti enemmän aikaa. Olemme oppineet että asioiden tarkka aikatauluttaminen on hyvin ratkaisevaa isojen tapahtumien toteuttamisessa. Sen ainakin olemme huomanneet että osaamme toimia pakon alla kun ehdoton päivämäärä tulee vastaan ja nyöri kaulan ympärillä kiristyy, silloin meidän vahvuutemme astuvat esiin

Ryhmäytyspäivä oli kuitenkin torjuntavoitto. Tukioppilaista ei saatu parasta irti ja rastien pituuserot haittasivat, mutta selkeä enemmistö oli silti tyytyväinen päivään. Suunnitelma sekä tavoitteet olivat oikeat ja toimivat. On ilmiselvää, että tukioppilaita tulee hyödyntää jatkossakin seitsemäsluokkalaisten ryhmäyttämisessä. Ryhmä itsessään varmasti koki suurimmilta osin päivän mukavana ja helppona tapana lähestyä uusia luokkatovereita. Emme asettaneet ketään esimerkiksi rastitoiminnassa toisiaan vastaan, joten kyseisen ikäluokan jäsenten itsetunnon kehitys ei saanut missään ryhmätilanteessa kokea minkään sortin ”pahoinpitelyä”.

Kirjallisen työn osuus on tuottanut käytännön luoville persoonille kirjaimellisesti paljon työtä, kipua ja kyyneleitä. Ajatusten jäsentäminen paperille tuntuu toisinaan olevan ylivoimainen tehtävä, mutta siinäkin on jossain määrin onnistuttu. Osasimme ottaa palautteen rakentavasti ja hyödynsimme sitä kehittämään itseämme tulevaa varten. Meidän ammatillisuutemme on taustalla, tämän kirjallisen työn ulkopuolella. Saumaton yhteistyö vanhojen ystäväysten kesken on kestänyt erimielisyydet yhtä lailla kuin ylä- ja alamäet. Intomme keksiä uutta ja koittaa parantaa omaa suoritustamme, jotta muilla olisi entistä helpompaa ja hauskeempaa olla mukana järjestämissämme jutuissa on omaa luokkaansa. Opinnäytetyöprosessi vahvisti sen tosiasian, että me olemme osaavia ja kykeneviä monella taholla, vaikka aina onkin parannettavaa.

Kaiken sen epäuskon keskellä, väärinkäsitysten, virheiden ja pelkojen runtelemina olemme nyt tässä. Valmistumisen porteilla, tulevaisuuden ammattilaisina. Jälkeenpäin on helppo sanoa, onneksi emme luovuttaneet.

Vaikka julmuus vallitsee lohduton, en huuda, en huokaa ees hätkähtäin.
Nuijalla hakannut on sattuma armoton lihani verille, silti kuljen pysty
päin. (William Ernest Henley.)

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppästä ryhmäksi. Ryttylä: My Generatio
- Greiven, Bradley 2007. Hyppysellinen rohkeutta. Helsinki: WSOY.
- Hamarus, Päivi 2006. Koulukiusaaminen ilmiönä. Yläkoulun oppilaiden kokemuksia kiusaamisesta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Jansa, Kati 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat
- Jyväskylän yliopisto Kielikeskus i.a. Ryhmän määrittelyä.
http://kielikompassi.jyu.fi/puheviestinta/tietomajakka/maja_viestintaryhmassa_maarittelm.shtml. Viitattu 2.10.2011.
- Ketola, Kimmo; Niemelä, Kati; Palmu, Harri; Salomäki, Hanna 2011. Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraali, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto.
- Kiianmaa, Kari & Trygg-Jouttijärvi, Anne-Maria 2001. Alis-kyvyt käyttöön. Helsinki: Lasten keskus.
- Kirkko & kaupunki 2011. Kirkko tukee koululaisten hyvinvointia.
<http://www.kirkkojakaupunki.fi/kirkko/kirkko-tukee-koululaisten-hyvinvointia>. Viitattu 24.1.2012.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.
- a) Ryhmyttäminen. <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/ideoita/toimintaan/ryhmayttaminen/>. Viitattu 22.1.2012.
  - b) Taustaa. <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/taustaa/>. Viitattu 19.1.2012.
  - c) Koulukiusaaminen.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/koulu/koulukiusaaminen/kuka_kius_keta_kiusataan/. Viitattu 25.1.2012.
- Meidän kirkko: Osallisuuden yhteisö 2007. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Helsinki: Kirkkohallitus.

- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus: LK-kirjat
- Nevalainen, Sari 2010. Lapsi koulussa. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat
- Pietilä, Heikki 1997. Varhaisnuorisotyön erityispiirteitä. Teoksessa Luukkonen, Liisa (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-kirjat.
- Pihkala, Panu 2010. Seurakunnan ja koulun yhteistyö. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat
- Rokka, Pekka & Tommola, Tuomo 1999. Koulu ja seurakunta yhdessä. Teoksessa Holma, Markku; Majamäki, Hannu & Nummela, Pekka (toim.) Oppia ikä kaikki. Kirkon oppilastyö opin tiellä. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Sinkkonen, Jari 2010. Kouluikäinen poika. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki Heli (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat.
- Soukka, Kari 1997. Yhteys kouluihin. Teoksessa Luukkonen, Liisa (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-kirjat.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko
- a) i.a. Yhtenäinen kulttuuriperusta luo pohjan koulun ja kirkon yhteistyölle. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/14CD99723206D6B9C2257103003CC4CF?OpenDoOpenDo&lang=FI>. Viitattu 24.1.2012.
  - b) i.a. Koulu ja kirkko. <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/koulu/index.html>. Viitattu 24.1.2012.
  - c) i.a. koulu ja kirkko. <http://koulujakirkko.evl.fi/yhteistyo>. Viitattu 20.2.2012
  - d) i.a. koulu ja kirkko. <http://koulujakirkko.evl.fi/47-koulupastoritoiminta>. Viitattu 20.2.2012
  - e) i.a. koulu ja kirkko. <http://koulujakirkko.evl.fi/6-yhteinen-arvopohja>. Viitattu 20.2.2012
- Terve koululainen i.a. Turvallinen ryhmä liikuttaa. <http://www.tervekoululainen.fi/elementit/ilmapiiri/japelisaannot/ryhmalii/unnanilonvaliryhma/turvallinenryhma>. Viitattu 23.1.2012.

Toivakka, Sari & Maasola, Miina 2011. Itsetunto kohdalleen! Harjoituksia itsetuntemuksen vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ubani, Martin 2010. Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa Ubani, Martin; Kallioniemi, Arto & Luodeslampi, Juha (toim.) Kokonaisvaltainen Kasvatus. Lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten keskus Oy. 39-53.

LIITTEET

LIITE 1

Torstai 19.5.2011 ryhmäytyspäivä

Klo 08:00 Toimijat paikalle (Käydään päivä läpi, viimeiset valmistelut)

Klo 09:00 Bussit lähtee tulemaan kohti Isohiekkaa

Klo 09:30 Väki saapuu perille, porukka ohjataan busseista sisälle

Tervetuloa (Pojat)

Päärakennuksessa virallinen päivän avaus ja info

- Käydään läpi päivän ohjelma

Toimijoiden esittelyt

- Pojat, nuorisotoimi, srk, 4H, Willi

Ryhmiiin jako (Tukarit mukana, jokaisella toimijalla oma ryhmä)

Paloturvallisuus

Klo 10:00 Aktiviteetteja omissa luokissa (Tukarit auttamassa.)

- Millä fiiliksellä?

Lattialla on kasa eri tunnetiloja kuvaavia naamoja.

Jokainen valitsee sellaisen naaman mikä kuvaa sen hetkistä fiilistä. Valinnan jälkeen voidaan keskustella lyhyesti miksi valitsi juuri sen naaman.

- Luokan vaakuna

Luokka kehittää itselleen vaakunan omalla tunnuksellaan.

Tässä voivat olla myös mukana luokkien omat tukarit.

Klo 11:00 Ruokailu

Klo 12:00 Tauko

Klo 12:15 Luokanvalvojan omaa aikaa

Klo 13:00 Tukareiden touhua

Klo 13:30 Välipala

Klo 14:00 Rastit

Klo 16:30 Lopetellaan (rastien pikainen purku + palaute + infot)

Klo 17:00 Bussit hakee pois

LIITE 2

PALAUTELOMAKE RYHMÄYTYSPIIVÄSTÄ 19.5.2011

Nimi:

Päivämäärä:

Olen: tyttö/poika (ympyröi)

Arvioi ryhmäytyspäivän hyödyllisyyttä omalle luokalle asteikolla 1–5 (ympyröi)

- 1 ei juurikaan hyötyä
- 2 melko vähän hyötyä
- 3 kohtalaisesti hyötyä
- 4 melko paljon hyötyä
- 5 erittäin paljon hyötyä

1. Yleisarvio ryhmäytyspäivästä_____1 2 3 4 5

2. Ryhmäytyksen hyödyllisyys_____1 2 3 4 5

3. Rastien hyödyllisyys_____1 2 3 4 5

4. Tukioppilaiden toiminta_____1 2 3 4 5

5. Huomioitani päivästä, jos vielä muistuu mieleen:

6. Mitä opin ja mitä jäin pohtimaan:

Kiitos palautteestasi ja hyvää syksyn jatko toivoo Antti Mäkelä, Mika Kivilahti ja Tuukka Kujala.

LIITE 3

PALAUTELOMAKE RYHMÄYTYSPÄIVÄSTÄ 19.5.2011

Nimi:

Päivämäärä:

Olen: tyttö/poika (ympyröi)

Arvioi ryhmäytyspäivän antia asteikolla 1–5 (ympyröi)

1 = Paljon parannettavaa

2 = Jonkin verran parannettavaa

3 = Onnistui kohtalaisesti

4 = Onnistui hyvin

5 = Onnistui erinomaisesti

1. Onnistuiko ryhmäytyspäivä? _____ 1 2 3 4 5

2. Onnistuiko tukioppilaiden liittyvä perehdytys? _____ 1 2 3 4 5

3. Ohjeistettiin tukarit riittävän hyvin? _____ 1 2 3 4 5

4. Oliko päivä sopivan pituinen? _____ 1 2 3 4 5

5. Oliko tukareiden rooli ryhmäytyspäivässä hyvä? (Oliko tehtäviä sopivasti, liikaa tms.) _____ 1 2 3 4 5

6. Piditkö rasteista? _____ 1 2 3 4 5

9. Huomioitani päivästä:

Kiitos palautteestasi! Hyvää syksyä toivoo Antti, Mika ja Tuukka

LIITE 4

1. Mitä pidit koulutuspäivän sisällöstä?

- 1) Erittäin huono
- 2) Huono
- 3) Ihan ok
- 4) Hyvä koulutus
- 5) Erittäin hyvä koulutus

2. Oliko koulutuspäivän ajankohta hyvä?

- 1) Erittäin huono
- 2) Huono
- 3) Ihan ok
- 4) Sopiva
- 5) Erittäin hyvä

3. Koetko olevasi valmis ryhmäytyspäivään?

- 1) En yhtään
- 2) Hyvin vähän, lisäinfo olisi tarpeen
- 3) Koulutus oli kohtuullinen, mutta toinen koulutuspäivä ei olisi pahitteeksi
- 4) Opetus oli hyvä
- 5) Koen olevani valmis ryhmäytyspäivään

4. Oletko tyytyväinen tukioppilaiden rooliin ryhmäytyspäivässä?

- 1) Erittäin huono
- 2) Huono
- 3) Ok
- 4) Hyvä
- 5) Erittäin hyvä

5. Oletko tyytyväinen Opinnäytetyöryhmämme toimintaan?

- 1) Erittäin huono
- 2) Huono
- 3) Ok
- 4) Hyvä
- 5) Erittäin hyvä

6. Mikä oli parasta päivässä?

7. Missä olisi eniten parannettavaa?